ORTODOKSİA

Ahlakî ve dinî resale

Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΔ' — ΚΠολις. — Μάϊος 1939. — Τεῦχος 5.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ

ΕΙΝΑΙ νύκτα, καὶ γράφω κἄτι διὰ τὴν αὔριον, Κυριακὴν τοῦ Τυφλοῦ, μία μικρὴ ὁμιλία. Ἂν κάθε μέρα κάθε ἄνθρωπος ἔκαμε λίγους στοχασμοὺς ἐπάνω σ' ἕνα θέμα, πόσον αὐτὸ θὰ ἦτο οἰκοδομητικόν! Πέντε λεπτὰ ἂν ἔμενε μὲ τὸν ἑαυτόν του, μὲ τὸν πλησίον, μὲ τὸν Θεόν!

Εἶναι νύκτα, καὶ γράφω διὰ τὸν τυφλόν. Γύρω μου σκοτάδι. Ἂν ἔσβυνε ἡ λυχνία μου, ἂν τὸ ρεῦμα διεκόπτετο, ἂν τὰ μάτια μου ἔκλειαν! Τώρα νοιώθω τί βασιλικὸν δῶρον εἶναι τὸ μάτι, τὸ φῶς! Τώρα νοιώθω τὴν ἀπέραντη χαρὰ τοῦ τυφλοῦ ὁ ὁποῖος ἀναστήνεται αὔριον!

Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ. Ἡ προηγουμένη τῆς Σαμαρείτιδος. Ἡ πρὸ αὐτῆς τοῦ Παραλυτικοῦ. Θαυμάζω τὴν σοφίαν τῶν πατέρων μας. Αἱ ἡμέραι τοῦ Πάσχα συνεχίζ λεται τὸ Χριστὸς Ἀνέστη. Αὔριον ἀναστήνεται κ

Θέλω νὰ δῶ, θέλω εὐρύτερον ὁρίζοντα. Δὲν μοῦ φθάνει αὐτὴ ἡ κοιλάδα. Θέλω νὰ ἀναβῶ ὑψηλά. Ἡ τραγικώτερη δυστυχία τοῦ φυλακισμένου εἶναι νὰ βλέπῃ μονάχα τὸν τοῖχον τῆς φυλακῆς του. Διὰ τὸν τυφλόν, δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ὁμιλήσω.

Ποῖος θὰ μᾶς εἴπῃ ὅμως πῶς πρέπει νὰ βλέπουμε; Πῶς νὰ διαπαιδαγωγήσουμε τὴν ὅρασίν μας, διὰ νὰ μὴ σπαταλήσουμε τὸ θεῖο αὐτὸ δῶρο ἐπάνω σὲ ἀσήμαντες παρατηρήσεις, ἐνατενίσεις;

Μὲ τί εἰκόνες θὰ στολίσωμεν τὸ δωμάτιόν μας, τὸ γραφεῖόν μας, διὰ νὰ τὸ φωτίσωμεν μὲ τὸ φῶς τὸ ὁποῖον θὰ κάμῃ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ψυχῆς μας, τὸν ζωογόνον ἀέρα της; Μιὰ εἰκόνα τῆς Παναγίας, ὡσὰν τὴν Δέησιν τῆς Μονῆς τῆς Χώρας, θὰ ὡμίλει εἰς τὰ παιδιά, ὄχι μονάχα διὰ τὴν ἁγνότητα τῆς Ἀειπαρθένου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καθαρότητα τὴν ἰδικήν των. Ποῖος Ποιητὴς εἶπεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον κάτω ἀπὸ τοὺς λευκοὺς κίονας τοῦ Παρθενῶνος ὅσαι γυναῖκες περιπατοῦν νὰ μὴ γίνωνται καλύτεραι;

Ἂν μάθωμεν νὰ ρίπτωμεν τὰ βλέμματά μας ἐπάνω εἰς τὴν Φύσιν, δὲν θ' ἀντλήσωμεν μονάχα γοητείαν, ἀλλὰ θὰ πάρωμεν καὶ μεγάλα μαθήματα γαλήνης καὶ αἰωνιότητος.

Ὅταν εὑρίσκωμαι εἰς μίαν γραφικὴν ἀκτήν, ἐνώπιον τοῦ Ὠκεανοῦ, ὅταν ἀτενίζω τὸν Δούναβιν, εἶναι σὰν ν' ἀκούω κάτι ἀπὸ τὸν ἀντίλαλον τοῦ Ἀπείρου. Προχθὲς ἤμην εἰς τὶς πλαγιὲς ἑνὸς βουνοῦ. Ἀρκετὴ ἔκτασις μὲ ἰόχροα λουλούδια καὶ λευκὰ ἀλάδανα. Ἦσαν εἰς τὴν καλύτερή των ὥραν. Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ἐὰν ἐπήγαινα εἰς τὸ ἴδιο μέρος, ἴσως νὰ μὴ ἦτο τόσο συναρπαστικὸ τὸ ὅραμα. Αὐτὲς αἱ λυχνίες αἱ ἀναμμένες, αὐτὸ τὸ κῦμα ἀπὸ αἰθέριο φῶς, τὸ χρῶμα, ἡ διαφάνεια αὐτή, τὰ πλῆκτρα — ποίου μυστικοῦ κλειδοκυμβάλου, — τὸ Ἀλληλούϊα αὐτό, ἀπὸ ποῦ βγαίνει, ἀπὸ τὴν Φύσιν ἢ ἀπὸ τὴν ψυχήν;

Ἡ ὡραιότης τῆς Φύσεως δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὰς αἰσθήσεις. Θέλει καὶ στοχασμόν. Εἶναι κἄτι ποὺ πρέπει νὰ τὸ ἀνακαλύψῃ κανείς. Ἀπαιτεῖ ψυχικὴν ἱκανότητα, προσπάθειαν. Πρέπει νὰ ἔχῃ κανεὶς ἐννοίας τῆς αἰωνιότητος, καὶ νὰ ἔχῃ ζήσῃ ἀνώτερη ζωή. Ἀλλοιώτικα, δὲν λέγει μεγάλα πράγματα ἡ σιωπηλὴ εἰκόνα τοῦ γραφικοῦ αὐτοῦ βράχου εἰς τὴν ἀκτὴν τώρα τὸ καλοκαῖρι κάτω ἀπὸ τὴν διαφάνειαν καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ἀμεθύστου τῆς ὥρας αὐτῆς. Ἡ ψυχή, τὸ βάθος της, ἡ διάθεσίς της, αὐτὴ βλέπει αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο.

Ἐγεννήθηκα εἰς ἕνα χωριὸ τὸ ὁποῖον διατρέχει ἕνα ποτάμι. Μὲ ἔθελγε ἡ ἐνατένισίς του, ἡ ἀκρόασις τοῦ ροῦ του. Ποτὲ στίχοι ποιητῶν δὲν ἔρρευσαν ὡσὰν αὐτό. Τὸ πρωῒ τὰ νερά του κυλοῦσαν ἀργοκίνητα, τὸ μεσημέρι ὀλίγον ταχύτερα, καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας πολὺ γοργά. Ἀργότερα ἠρώτησα κἄποιον Καθηγητήν: Τί συμβαίνει; Ἐδιάβασα: Τὸ νερὸ εἶχε τὸ βράδυ τὸν ἴδιο μὲ τὸ πρωῒ ρυθμόν. Ἀλλ' ἡ ψυχικὴ διάθεσις τὸ βράδυ, ὕστερον ἀπὸ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας, εἶναι ἄλλη. Ὅταν εἴμεθα μικροί, αἱ ἡμέρες, τὰ ἔτη, περνοῦν ἀργά, ὅταν γηράσουμε ὅμως, ὁ χρόνος πετᾷ.

Οἱ ὀλίγοι αὐτοὶ στοχασμοί, γραμμένοι εἰς τὴν γαλήνην τοῦ δωματίου μου, εἶναι σἂν προσευχή, σἂν μία συνομιλία μὲ κἄποια ἀνώτερη δύναμι. Αὐτὸ θἄπρεπε νὰ γίνεται κάθε ἡμέρα. Διὰ νὰ ἀναβλέψῃ ἡ ψυχή μας. Διὰ τὴν αἰωνιότητά της νὰ γίνεται.

Ὡρισμένα λεπτά, κάθε βράδυ, τὸ πρωῒ πρὸ πάντων, σὲ στιγμὲς περισυλλογῆς, αὐτομελέτης, εἰς τὸν κῆπον ἢ εἰς τὸ γραφεῖον, θἄπρεπε νὰ γράφουμε κἄτι καὶ νὰ τὸ μελετοῦμε, νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνουμε, σἂν ἕνας μαθητὴς ποὺ ἐπαναλαμβάνει πολλὲς φορὲς τὸ μάθημά του. Διὰ νὰ κατωρθώναμε νὰ προσαρμοσθοῦμε καλύτερα εἰς τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει ὁ στοχασμὸς πάνω εἰς αὐτὴν τὴν ψυχικὴν κατάστασι, διάθεσι, πάνω εἰς αὐτὴ τὴν δίψα. Διὰ ν' ἀνεβαίνῃ ἡ ψυχή μας περισσότερον εἰς τὸν Θεόν.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΞΕΝΟΙ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Ὄχι πρὸ πολλοῦ ἐδημοσίευσα εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν «Ὁδηγίας διὰ τὸ σύγχρονον κήρυγμα τοῦ θείου λόγου». Ἡ παροῦσα μελέτη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς πραγματείας ἐκείνης καὶ μάλιστα ἀπὸ ἀπόψεως ἐφαρμογῆς τῶν ἐν ἐκείνῃ ἀναπτυσσομένων ἀρχῶν.

Σήμερον, εἶναι ἀληθές, δὲν βλέπομεν οὔτε Χρυσοστόμους οὔτε Βοσσουέτους. Οἱ λόγοι τῆς κατὰ τὴν ἐποχήν μας ἐλλείψεως τοιούτων ἱεροκηρύκων εἶναι πολλοί· εἶναι οἱ λόγοι αὐτοὶ καὶ γενικοὶ καὶ μερικοί. Ἂς περιορισθῶ εἰς δύο μόνον ἐν τῇ μελέτῃ αὐτῇ· αἱ μεγαλοφυΐαι δὲν εἶναι συχνὰ φαινόμενα εἰς τὴν ζωήν· ἡ δύναμις ἡ ὁποία τὰς δίδει εἶναι φειδωλός. Ἂν συχνά ἐνεφανίζοντο θὰ ἔπαυον νὰ ἔχουν μεγάλην ἀξίαν. Ὡς δεύτερον λόγον, προκειμένου περὶ τοῦ κηρύγματος καὶ γενικῶς τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν, ἀναφέρω τὸ ἑξῆς γεγονός· τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας ὁδηγεῖ τὴν μεγάλην πληθώραν τῶν εὐφυῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ στάδια τὰ ὁποῖα ἀποφέρουν ὑλικὸν πλοῦτον ἢ δόξαν τὴν ὁποίαν δὲν παρέχει ὁ θρησκευτικῶς ἀδιάφορος αἰών μας εἰς τοὺς ἐρευνητὰς τῶν θείων πραγμάτων.

Παρὰ ταῦτα καὶ εἰς τὰς θεολογικὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου διεκρίθησαν ἀρκετοὶ ξένοι καὶ ὀλίγοι ἰδικοί μας. Ἄλλως τε δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τὸν κανόνα ἐκεῖνον κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ μεγαλουργοὶ ἐν οἱῳδήποτε ἐδάφει τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως καὶ ἐνεργείας συνήθως διαγινώσκονται καὶ ἐκτιμῶνται πολλὰ ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν των. Τὸ ἴδιον ἐν μέρει συνέβη καὶ ὡς πρὸς τὸν μεγαλοφυᾶ ἱεροκήρυκα καὶ θεολόγον τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος, Βοσσουέτον.

Οἱ ξένοι ἱεροκήρυκες τοὺς ὁποίους ἔχω ὑπ᾽ ὄψει εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην μου [1]) εἶναι δύο. Ὁ ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν Γάλλος

---

[1]) Ὀλίγα μέρη τῆς μελέτης ταύτης ἀπηγγέλθησαν ἐν εἴδει διαλέξεως ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ Χάλκης τῇ 13 Μαΐου 1939 κατόπιν προσκλήσεως τοῦ προεδρείου τῆς σχολικῆς Βιβλιοθήκης.

Pinard de la Boullaye καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Harry Emerson Fosdick ἀνήκων εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Βαπτιστῶν.

Ὁ De la Boullaye ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν μεγάλων ἐκείνων — ἰδίως ἀπολογητῶν — ἱεροκηρύκων οἱ ὁποῖοι ἐτίμησαν τὸν ἄμβωνα τῆς περιφήμου ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων (Notre Dame de Paris). Πρέπει νὰ παραβληθῇ πρὸς τοὺς εὐγλώττους καὶ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον προκαλέσαντας ἐκκλησιαστικοὺς ῥήτορας τῆς Γαλλίας, καθὼς ὁ διάσημος Lacordaire (1802 -- 1862), μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Lammenais, ὁ ὄχι πρὸ πολλοῦ σχεδὸν ἑκατοντούτης ἀποθανών, γνωστὸς καὶ εἰς τὸν ὀρθόδοξον κόσμον Hyacinthe Loison, ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ νυμφευθείς (γνωστὸς ὡς ἐκ τούτου ὡς prêtre marié), καὶ ὁ διακριθεὶς διὰ τὰς ἀπολογητικάς του διαλέξεις καὶ τὴν παιδαγωγικήν του ἱκανότητα Père Didon δομινικανός, ἀποθανὼν τὸ 1900.

Πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον ἐμφανίζει περισσοτέρας ἀναλογίας ὁ De la Boullaye. Τὸ ἔργον τοῦ Père Didon « La foi en la divinité de Jésus Christ », ἀπαγγελθὲν εἰς 8 διαλέξεις, παρουσιάζει ἀρκετὴν ὁμοιότητα — καίτοι ἔχει καὶ διαφορὰς ὄχι ὀλίγας — μὲ τὸ ἔργον τοῦ De la Boullaye « Jésus et l'histoire », ἀναπτυχθὲν τὸ πρῶτον εἰς ἕξ διαλέξεις ἐν τῇ Παναγίᾳ τῶν Παρισίων. Ὁ Didon συνέγραψε καὶ ἰδιαίτερον ὀγκῶδες ἔργον, μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς Παλαιστίνην, τὸ ὁποῖον ἐτιτλοφόρησε « Jésus Christ ». Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι εἶδος ἀπολογίας καὶ ἀπαντήσεως εἰς τὸ γνωστὸν περὶ τοῦ βίου τοῦ Ι. Χριστοῦ ἔργον τοῦ Renan.

Αἱ ἕξ διαλέξεις τοῦ Ντὲ λὰ Μπουλαὶ εἶναι ἐργασία ἐπιστημονικὴ ὑπὲρ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Στηρίζεται εἰς μαρτυρίας καὶ αὐθεντίας ἱστορικάς, χωρὶς νὰ παραλείπωνται καὶ φιλοσοφικὰ καὶ ψυχολογικὰ ἐπιχειρήματα. Εἶναι ἠναγκασμένος νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ ἐν λόγῳ ἐπιχειρήματα, καθόσον οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταχειρίζονται τοιαύτης φύσεως ἐπιχειρήματα, παρμένα ἀπὸ τὸν Ὀρθολογισμὸν καὶ τὸν Ἀγνωστικισμόν.

Τὴν πρώτην διάλεξίν του ἐπιγράφει « ἡ σύγχυσις τῆς Βαβυλωνίας ». Ἐκτίθενται διάφοροι καὶ ἀλληλοσυγκρουόμεναι γνῶμαι περὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ι. Χριστοῦ. Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ θὰ ἦτο καλόν, νομίζω, ἐὰν ὁ συγγραφεὺς ἢ μᾶλλον ὁ conférencier προσέθετε μερικὰ σχετικὰ πρὸς τὸν ὑποκειμενισμὸν καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς θρησκείας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αἴσθημα ἄνευ ἀναλογίας τινὸς πρὸς τὸν ἔξω κόσμον, ὡς ταῦτα ἀνέπτυξεν ὁ Γερμανὸς Albrecht Ritschl. [2])

[2]) Τὸ κυριώτερον ἔργον τοῦ Α. Ritschl εἶναι « Die christliche Lehre von der Rechtfertingung und Versoehnung » (Τρίτομον « Ἡ Χριστιανικὴ διδασκαλία περὶ δικαιώσεως καὶ ἐξιλασμοῦ).

Ὡσαύτως δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον ἐὰν ἀνέφερε καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν πεῖραν τοῦ Willam James, περιφήμου Ἀμερικανοῦ ψυχολόγου, τοῦ ὁποίου ἁπλῶς μνείαν κάμνει. Ἀλλ' ἴσως δικαιολογεῖται ὁ Ντὲ λὰ Μπουλλαὶ ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ μᾶλλον χαρακτῆρος τοῦ ἔργου του.

Ἡ διαφωνία τῶν γνωμῶν ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ προέρχεται κατὰ τὸν συγγραφέα, ἀπὸ διαφόρους λόγους. Οἱ μὲν γενικοί, συναντώμενοι καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς, ἀναφέρονται εἰς «τὰς διαφόρους τάσεις τῶν θελήσεων» [3]. Οἱ εἰδικώτεροι ἔχουν σχέσιν μὲ διαφόρους φιλοσοφικὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰς ποικίλας μεθόδους τῆς πνευματικῆς ἐργασίας.

Εἰς τὴν δευτέραν διάλεξιν ἐξετάζει, κατὰ τρόπον δεικνύοντα πολυμάθειαν καὶ κριτικὴν ἱκανότητα, τὴν «ζύμωσιν» τοῦ γραικορωμαϊκοῦ κόσμου μέχρι τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (180 μ. Χ.). Τὸν Κέλσον ἀποκαλεῖ Βολταῖρον τοῦ Β ου αἰῶνος. Ἀναφέρει τὴν παρατήρησιν τοῦ Renan κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κίνησις ἐκείνη τῆς γραικορωμαϊκῆς κοινωνίας ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐμφανίσεως «ἀνθρώπου κολοσσιαίων διαστάσεων» (d'un homme de proportions colossales). Πρέπει νὰ δεχθῶμεν, λέγει ὁ συγγραφεύς, ὡς ἐξαιρετικόν, ὡς ὑπερφυσικὸν γεγονὸς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου· ἄλλως θὰ ἐτύγχανεν περισσότερον παράδοξον καὶ περισσότερον θαυμάσιον καὶ περισσότερον ἀνεξήγητον τὸ νὰ κατορθωθῇ ἡ διάδοσις τῆς χριστιανικῆς πίστεως χωρὶς τὴν ἐνέργειαν ὑπερφυσικῆς τινος δυνάμεως. Θά μοι ἐπιτρέψῃ ὁ συγγραφεὺς νὰ ἀναφέρω ὅτι τὴν σκέψιν αὐτὴν ἀνέπτυξαν καὶ ἄλλοι καὶ μάλιστα ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν πρώτων κεφαλαίων τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ οὐσία τοῦ ἐπιχειρήματος ἐκείνου ἐν γένει μᾶς ὑπενθυμίζει τὰ ἑξῆς λόγια τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, λεχθέντα ἐξ ἀφορμῆς παρομοίου ἐπιχειρηματολογίας γενικωτέρας φύσεως. «Ὅ,τι δήποτε θαυμαστὸν καὶ ἂν συμβαίνῃ εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον θαυμάσιον ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον.» (Quidquid igitur mirabile fit in hoc mundo, profecto minus est quam totus hic mundus (De civitate Dei).

Ἡ τρίτη διάλεξις περιστρέφεται περὶ τὴν περὶ Χριστοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ μαρτυρίαν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἡ μαρτυρία αὐτὴ ἔχει κῦρος α) διότι ὑπέστησαν αὗται διωγμοὺς καὶ τὰ πάνδεινα, πολλὰ μέλη αὐτῶν καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον ὑπὲρ αὐτῆς, β) διότι στερρῶς εἴχοντο τῶν παραδόσεων ὡς ἀντιπροσωπευουσῶν γεγονότα ἀναμφισβή-

[3]) Εἰς τὸ ἐπιχείρημα τῶν ὀρθολογιστῶν καὶ ἄλλων καθ' ὃ οἱ πιστοὶ πιστεύουν διότι θέλουν νὰ πιστεύουν, ἀπαντᾷ οἱ ἄπιστοι δὲν πιστεύουν διότι δὲν θέλουν νὰ πιστεύουν.

τητα καὶ γ) διότι ὅλαι αἱ χριστιανικαὶ κοινότητες ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη σημεῖα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἦσαν σύμφωνοι. Εἰς τὴν τετάρτην ἐξετάζεται ἡ μαρτυρία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὑπὲρ τῶν δώδεκα μαθητῶν καὶ τἀνάπαλιν. Ἡ πέμπτη ὡς θέμα ἔχει τὴν ἱστορικὴν ἀξίαν τῶν Εὐαγγελίων· ἐξετάζεται ὁ ἐσωτερικός των χαρακτήρ, ἡ συνάφεια, κατόπιν ἡ ἀρχαιότης τῶν περιγραφομένων θεσμῶν, τῶν ἐκφραζομένων αἰσθημάτων, τῶν θεολογικῶν θεωριῶν, τὸ ὁμοιόμορφον ὕφος τοῦ λόγου καὶ τέλος ἡ συμφωνία τῶν ἐξιστορουμένων γεγονότων μετὰ τῆς γενικῆς ἱστορίας.

Εἰς τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν ἐξετάζεται ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀλλοιώσεως τῆς παραδόσεως. Παραβάλλει τὰ γνήσια καὶ κανονικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης πρὸς τὰ ἀπόκρυφα, ἀποδεικνύει διὰ τῆς συγκρίσεως τὸ αὐθαίρετον καὶ «παιδαριῶδες τῶν τελευταίων τούτων.» Ἡ παρμόρφωσις θὰ εἶχε βεβαίως ὡς σκοπὸν νὰ ἐξιδανικεύσῃ τὸν Χριστόν, νὰ τὸν παραστήσῃ ἀνώτερον τῆς πραγματικότητος. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἦτο ἀδύνατον· οὔτε ἡ περίοδος τῶν διωγμῶν, οὔτε τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκομένης διδασκαλίας τῆς ἀγάπης, τῆς εὐπειθείας, τῆς ἀληθείας, τῆς εἰλικρινείας ἐπέτρεπον τοῦτο.

Ὁ Ντὲ λὰ Μπουλλαὶ ἐξέδωκε καὶ συλλογὴν ἐκκλησιαστικῶν λόγων (recueil de sermons) καὶ συγκριτικὴν ἱστορίαν τῶν θρησκειῶν εἰς τὴν ὁποίαν παραπέμπει πολλάκις. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον του προσεγγίζει αὐτὸν πρὸς τὸν σοφὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Παρισίοις καθολικοῦ Πανεπιστημίου (Institut catholique) Lebreton, γνωστὸν ἰδίως ἀπὸ τὸ ἔργον «les origines chrétiennes».

Ὁ Ντὲ λὰ Μπουλλαὶ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἔργου του εἶχεν ὑπ' ὄψει σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸ ὠφελιμώτατον λεξικὸν τῆς Ἀπολογητικῆς τοῦ d' Alès «Dictionnaire apologétique de la foi catholique». Τὸ ἐνταῦθα ἀναλυόμενον ἔργον τοῦ Γάλλου Ντὲ λὰ Μπουλλαὶ ἐπωφελήθη καὶ ὁ ὁμογενὴς κ. Β. Ε. Βεκιαρέλλης ἐν τῇ συντάξει τοῦ καλοῦ του ἔργου «τὰ μεγάλα προβλήματα».

Ὡς πρὸς τὸν ἕτερον ἱεροκήρυκα, τὸν Ἀμερικανὸν H. E. Fosdick ὁμολογῶ ὅτι μέχρι τοῦ 1936 ἠγνόουν αὐτὸν ἐντελῶς. Κατὰ τὴν εἰρημένην χρονολογίαν μεταβὰς εἰς Ἀμερικὴν καὶ παραμείνας ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον εἰς τὸ Σικάγον ἤκουσα περὶ τούτου πολλοὺς ἐπαίνους παρὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ὁμιλητικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Σικάγου C. N. Gilkey. Κατὰ τὸν καθηγητὴν τοῦτον ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἱεροκῆρυξ εἶναι ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος ἱεροκῆρυξ μεταξὺ τῶν ἀγγλοφώνων λαῶν.

Διὰ νὰ κατανοηθῇ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τὸ ἔργον τοῦ Φώσντικ καὶ κυρίως ἡ μεθοδολογία του πρέπει νὰ σημειώσω τινὰ σχετικὰ πρὸς τὴν

προτεσταντικὴν αἵρεσιν εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐσημείωσα, ἀνήκει καὶ μερικὰ περὶ τοῦ εἴδους τῆς μορφώσεώς του.

Οἱ Βαπτισταί, παραμόρφωσις τῶν Ἀναβαπτιστῶν τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, πιστεύουν ὅτι ἕκαστος ἐμπνέεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἕκαστος, κατ' αὐτούς, ἐλευθέρως καὶ ἀνεξαρτήτως ἠμπορεῖ νὰ ἐξηγῇ τὰς Γραφάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ ἡ μόνη πηγὴ καὶ βάσις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Αὐστηροὶ ὡς πρὸς τὸν βίον των καὶ ἄγαν φιλελεύθεροι· ἤδη οἱ Πρόδρομοι αὐτῶν, οἱ Ἀναβαπτισταί, πρὸ αἰώνων ἐκήρυττον τὸν χωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς πολιτείας ὡς ἐχέγγυον ἀσφαλεστέρας καὶ πληρεστέρας ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ προόδου τῆς Ἐκκλησίας.

Κατ' ἀρχὰς ἐσπούδασε τὰς ὡραίας τέχνας εἰς τὴν πόλιν Colgate [4]) τὰς δὲ θεολογικάς του σπουδὰς ἔκαμεν εἰς τὸ Union Theological Seminary. Εἰς τὸ ἴδιον σεμινάριον ἀργότερον διωρίσθη καθηγητής. Τὸ 1903 ἐχειροτονήθη pastor καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπηρέτησεν εἰς διαφόρους ἐκκλησίας τῶν Βαπτιστῶν. Ἀπὸ τοῦ 1930 ὑπηρετεῖ ὡς ἱερεὺς καὶ ἱεροκῆρυξ εἰς τὴν νέδμητον ἐκκλησίαν Riverside τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην τὰ κηρύγματα τοῦ Φώσντικ καθ' ἑκάστην Κυριακὴν διὰ τοῦ ῥαδιοφώνου ἀκούονται εἰς ὅλας τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἓν ἀπὸ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀμερικανοῦ Πάστορος εἶναι, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος εἰς τὸ ἔργον του « Successful Christian living » ἡ « τεχνικὴ » « tecnik » ἢ ὅπως ἡμεῖς λέγομεν συνήθως ἡ ἰδιάζουσα μέθοδος. Ἡ μέθοδος εἶναι ἡ προσαρμογή, ἢ μᾶλλον ὁ τρόπος τῆς προσαρμογῆς τῆς θρησκ. διδασκαλίας πρὸς τὸ διδασκόμενον πρόσωπον κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ πραγματοποιῆται « ἡ διατροφὴ καὶ καθοδήγησις τῆς πνευματικῆς ζωῆς » (nurture and guidance of the spiritual life). Δεύτερον χαρακτηριστικὸν τῶν κηρυγμάτων τοῦ Φώσντικ εἶναι ἡ ψυχολογικὴ ἀνάλυσις. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ψυχολόγος ἱεροκῆρυξ. Πρὸς τούτοις τοὺς λόγους του διακρίνει εἰλικρίνεια καὶ ἄγαν φιλελεύθερον πνεῦμα. Συχνὰ ἀναφέρει χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, σχεδὸν οὐδέποτε τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Πολλάκις προσφεύγει εἰς γνώμας καὶ θεωρίας καὶ χωρία ψυχιάτρων, λογοτεχνῶν καὶ ἄλλων σοφῶν Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν.

Ἀναγραφὴ τῶν θεμάτων τοῦ προμνησθέντος ἔργου του καὶ ἀνάλυσις δύο κηρυγμάτων του θὰ καταστήσῃ ἀντιληπτὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τὸ σύστημα τοῦ κηρύγματός του.

---

[4]) Ἐγεννήθη τὸ 1868 εἰς τὸ Buffalo τῆς πολιτείας Νέας Ὑόρκης.

1) Ἐπιτυχὴς χριστιανικὴ ζωή.
2) Ἕξ τρόποι διὰ τῶν ὁποίων ἠμπορεῖ ὁ νεώτερος ἄνθρωπος νὰ προσεύχεται.
3) Ἀνακαλύπτοντες τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν μὲ τὸν ἑαυτόν μας.
4) Τὸ εὑρίσκειν δύσκολον τὸ πιστεύειν εἰς τὸν Θεόν.
5) Ὅταν μᾶς ἐγκαταλείπει ὁ Θεός.
6) Ἡ σύγχρονος ἐπικράτησις τοῦ πολυθεϊσμοῦ.
7) Πολιτισμὸς καὶ μόρφωσις (ἀγωγή).
8) Περὶ τοῦ μὴ ἐπαισχύνεσθαι τὴν χριστιανικήν μας ἰδιότητα.
9) Πότε ἕκαστος καθαρίζει τὸν ἑαυτόν του.
10) Τί ἐκάμαμεν διὰ τὸν Χριστόν;
11) Ἡ ἐκκλησία ἠμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν μοντερνισμόν;
12) Διατὶ λατρεία;
13) Νὰ θέτωμεν εὐρεῖς ὁρίζοντας εἰς τὸν Χριστιανισμόν.
14) Ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν ἀδιαφορία.
15) Ἕξ παράδοξα ἀφορῶντα τὴν ταραχήν.
16) Ὁ σταυρὸς καὶ ὁ συνήθης ἄνθρωπος.

Ἀπὸ τὰ δύο κηρύγματα τῶν ὁποίων ὑπεσχέθην τὴν ἀνάλυσιν τὸ ἕν εἶναι τὸ 3 ἤτοι «ἀνακαλύπτοντες τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν μὲ τὸν ἑαυτόν μας» (Discovering what we can do with ourselves). Τὸ ἕτερον εἶναι τὸ ἕκτον ἤτοι «ἡ σύγχρονος ἐπικράτησις τοῦ πολυθεϊσμοῦ» (The contemporary prevelance of Polytheism). Διεξοδικωτέρα θὰ εἶναι ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἀνάλυσις τοῦ δευτέρου.

Μέσα μας ὑπάρχουν δύο τινά, λέγει ὁ ἀμερικανὸς ἱεροκῆρυξ, J and me ἤτοι ἐγὼ καὶ ὁ ἑαυτός μου. Τοῦτο δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἄποψιν τῶν ψυχολόγων κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ὑποκειμενικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ προσωπικότης. Ὄχι· «τὸ ἐγὼ δὲν εἶναι ἁπλῶς ἐγώ, ἀλλὰ ἐγὼ καὶ ὁ ἑαυτός μου. «Καὶ τὰ δύο εἶναι κλεισμένα εἰς μίαν ἀναγκαστικὴν συντροφιάν, ὁμιλοῦν μαζί, μαλώνουν κ.λ.π. Ἠμποροῦμεν, συνεχίζει ὁ Φώσντικ νὰ ξεφύγωμεν τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ὄχι τὸν ἑαυτόν μας. Διὰ νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας δὲν ἀρκεῖ ἕνα ταξίδι· οὔτε αὐτὸς ὁ θάνατος ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ ἐγὼ προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ τὰς διαμαρτυρίας, νὰ ἀναισθητήσῃ τοὺς πόνους καὶ νὰ ξεφύγῃ τὴν καταδίωξιν τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ πάντοτε ἀποτυγχάνει. Τὸ βαθύτερον, τὸ μυστικώτερον, πρόβλημα εἶναι τοῦτο· «πῶς ἠμπορεῖ τὸ ἐγὼ νὰ κατορθώσῃ νὰ ζῇ μὲ τὸν ἑαυτόν του.»

Τὰ ὡς ἄνω λόγια τοῦ Φώσντικ μᾶς φέρουν εἰς τὸν νοῦν τὸ «homo duplex» ὡς καὶ τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου περὶ δύο νόμων ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦ νόμου τοῦ νοὸς καὶ τοῦ νόμου τοῦ ὄντος ἐν τοῖς

μέλεσι τοῦ ἀνθρώπου, ἤτοι τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας. [5]) Εἰς ἄλλην γλῶσσαν μεταφραζόμενον αὐτὸ ἐμφανίζεται ὡς συνείδησις, φωνὴ τῆς ἐσωτερικῆς μας ὑπάρξεως, ἀντίλαλος τῆς φωνῆς τοῦ Ἀπείρου, ἡ ὁποία τύπτει, βασανίζει τὸν ἔσω ἄνθρωπον διὰ τὴν παρακοὴν πρὸς τὰς εὐθείας καὶ σωστὰς ὑπαγορεύσεις, διὰ τὴν παράβασιν τῶν θείων ἐνταλμάτων, διὰ τὴν δυσαρμονίαν μεταξὺ τοῦ ἐγὼ Α καὶ τοῦ ἐγὼ Β. Τὸν μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐγὼ ἀγῶνα ὁ Βλ. Πασκὰλ ὡς ἑξῆς παριστάνει εἰς τοὺς Στοχασμούς του· « θέλομεν νὰ ζῶμεν μίαν φανταστικὴν ζωὴν μέσα στὴν σκέψιν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δι᾽ αὐτὸ προσπαθοῦμεν νὰ φαινώμεθα. Διαρκῶς ἐργαζόμεθα διὰ νὰ κοσμῶμεν καὶ συντηρῶμεν αὐτὴν τὴν φανταστικὴν ὕπαρξιν καὶ παραμελοῦμεν τὴν ἀληθινήν. » [6])

Μετὰ τὴν παρέκβασίν μου αὐτὴν ἐπανέρχομαι εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀμερικανοῦ ἱεροκήρυκος. « Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐξερευνήσωμεν τὴν στρατόσφαιραν· ἀλλ᾽ ἠμποροῦμεν νὰ ἐξερευνήσωμεν τὰς δυνατότητας τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ νὰ ἴδωμεν τί διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἠμποροῦμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ἐν τῇ πρὸς τὸν ἑαυτόν μας ἐνεργείᾳ. » Τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ συγγραφέως διεγείρουν πολλὰς σκέψεις εἰς τὸν ἄνθρωπον ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ζήσῃ ἀνώτερον πνευματικόν, ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν βίον. Σήμερον ἐρευνῶμεν τὰ ὕψη τῶν ὁρατῶν οὐρανῶν, κατερχόμεθα εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἢ ἀνερχόμεθα εἰς τὰ ὕψη τῶν βουνῶν δι᾽ ἐρεύνας, ταξιδεύομεν μακρὰν πολὺ μακρὰν διὰ νὰ ἐρευνήσωμεν, διὰ νὰ ἀνακαλύψωμεν· ἀμελοῦμεν τὸ συντομώτερον ταξίδιον, τὴν κάθοδον εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας, διὰ νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ ἐκεῖ κάτι ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἐνδιαφέρῃ.

Ἐπανέρχομαι καὶ πάλιν εἰς τὸν συγγραφέα ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ἔρευναν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἔνδειξιν ἀνωτερότητος· « οὔτε εἰς τὴν τέχνην, οὔτε εἰς τὴν μουσικήν, ἢ εἰς τὴν ἠθικήν, ἢ εἰς τὴν ἐπιστήμην ἢ εἰς οἱανδήποτε κοινωνικὴν ἢ θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν συνέβη σπουδαῖόν τι ἄνευ τῆς ἐσωτάτης ἐρευνητικῆς πείρας ». « Ἡ προσαρμογὴ πρὸς τὸ περιβάλλον προϋποθέτει, προσθέτει, προσαρμογὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς ! » « Πολλοὶ ἀσθενεῖς τὴν ψυχὴν πάσχουν ἀπὸ ἐσωτερικὴν ταραχὴν διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ ἐγὼ ζῇ ἐν δυσαρμονίᾳ, ἐν δυστυχίᾳ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ του ». Ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα λόγια τοῦ Ἀμερικανοῦ φιλοσόφου Ralph Waldo Emerson· « ψυχαὶ δὲν σώζονται μέσα εἰς δεσμούς.

---

[5]) « Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου » Ρωμ. (ζ´. 22—23.)

[6]) Pensées VI, article VII.

τὸ πνεῦμα λέγει εἰς τὸν ἄνθρωπον, πῶς εἶσαι; σὺ προσωπικῶς; εἶσαι καλά; ἢ δὲν εἶσαι καλά;» Κατόπιν ἀναφέρει χωρία ἀπὸ τὸ ἔργον ἑνὸς Ἀμερικανοῦ ψυχιάτρου· «τὸ πρόβλημά μας δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ καταστήσωμεν τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὸ περιβάλλον, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὸν ἴδιον ἑαυτόν του. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνίκανος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἐφόδους (onslaughts) τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου ἐφόσον δὲν ἔχει ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ του ἁρμονίαν».

Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτὴ ἐργασία κατὰ τὸν Φώσντικ, προϋποθέτει ἢ δημιουργεῖ μεγαλεῖον ψυχῆς. Ὅποιος ἠμπορεῖ νὰ μεταχειρίζεται τὸν ἔσω ἄνθρωπον παρὰ τὰς ἀντιθέσεις τῆς ἐξωτερικῆς (κοινωνικῆς) ζωῆς ***διατηρεῖ τὴν εὐτυχίαν του***».

Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐκφράσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ ἱεροκήρυκος βλέπω τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου «τὴν μεγάλην καὶ φιλόσοφον ψυχὴν οὐδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ λυπηρῶν δύναται δακεῖν, οὐκ ἔχθραι, οὐ κατηγορίαι οὐ διαβολαί, οὐκ κίνδυνοι, οὐκ ἐπιβουλαί· ὥσπερ γὰρ εἰς μεγάλην τινὰ ἀκρώρειαν καταφυγοῦσα ***ἄληπτος ἐστι πᾶσι τοῖς κάτωθεν ἀνιοῦσιν ἀπὸ τῆς γῆς***.» 7)

Ὅλον τὸ κήρυγμα αὐτὸ τοῦ Φώσντικ τὸ ὁποῖον ἀναλύει μίαν ψυχικὴν κατάστασιν ἠμπορεῖ νὰ συνοψισθῇ εἰς τὸν ἑλληνικὸν ὅρον «αὐτοδοκιμασία» τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς. Εἶναι τὸ λογοθέσιον περὶ τοῦ ὁποίου πολλάκις ὡμίλει ὁ θεῖος Χρυσόστομος· «τοῦτο τοίνυν καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν ἡμετέρων ποιῶμεν. Τὸ συνειδὸς τὸ ἡμέτερον καλέσαντες ποιήσωμεν αὐτῷ λόγον τῶν ῥημάτων, τῶν πραγμάτων, τῶν ἐνθυμήσεων· ἐξετάσωμεν τί μὲ εἰς δέον ἀνήλωτο, τὶ δὲ ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἡμετέρᾳ.» 8)

Τὸ κήρυγμα τελειώνει μὲ τοὺς ἑξῆς στίχους τοῦ Σαιξπήρου:

«πρὸ παντὸς αὐτό· νὰ ἦσαι ἀληθὴς πρὸς τὸν ἑαυτόν σου.
Τότε θὰ ἐπακολουθήσῃ ἀναγκαίως καθὼς ἡ νύκτα ἀκολουθεῖ τὴν ἡμέραν,
δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἦσαι ψεύστης πρὸς οἱονδήποτε ἄλλον ἄνθρωπον.» 9)

Ἤδη προβαίνω εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἕκτου κηρύγματος «ἡ σύγχρονος ἐπικράτησις τοῦ πολυθεϊσμοῦ» the contemprary prevalence of Polytheism).

7) Ἀνάλογος εἶναι ἡ σκέψις τοῦ Μολλιέρου τὴν ὁποίαν ἐκφράζει εἰς τὸ ἔργον του «Les femmes savantes» «il n'est pour le vrai sage aucun revert funeste, Et perdant toutes choses à soi même il se reste.»

8) Migne τόμ. 50 στ. 660. Παρόμοια εἶναι καὶ τὰ λεγόμενα χρυσᾶ ἔπη τοῦ Πυθαγόρου: «Πῇ παρέβην, τί δ' ἔρεξα κλτ.

9) Hamlet «and this a bove all; to theine one self be true,
and it must follow, as the night the day,
Thou canst then be false to any man.»

Ὁ τίτλος διεγείρει τὴν ἰδέαν ἀναπτύξεως θέματος σχετικοῦ πρὸς τὸν πολυθεϊσμὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν μονοθεϊσμὸν ἀπὸ ἀπόψεως θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Διὰ νὰ κατανοηθῇ ὑπὸ ποίαν ἔννοιαν ἀντιλαμβάνεται ὁ συγγραφεὺς τὸν πολυθεϊσμὸν ὁρίζει τί ἐννοεῖ ὑπὸ τὸν ὅρον Θεός. Ὡς τοιοῦτον ἐκλαμβάνει πάντα παράγοντα εἴτε ἐξωτερικὸν εἴτε ἐσωτερικὸν ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ τοιαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου ὥστε αὐτὸς ὁ παράγων νὰ ἦναι ὁ κατευθύνων τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς ἐνεργείας του, ὁ ἀπορρυφῶν τελείως αὐτόν. Ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν τὸν παράγοντα αὐτὸν κακὴν συνήθειαν ἢ πάθη ὅταν πρόκειται περὶ κακοῦ. Καὶ ἐπειδὴ τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου συνήθως δὲν εἶναι ἕν ἀλλὰ πολλά, ὁμιλεῖ ὁ Ἀμερικανὸς ἱεροκῆρυξ περὶ πανθέου. Ὀνομάζει διαφόρους θεοὺς τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἕκαστος τῶν ὁποίων παριστάνει μίαν ἀρετήν, ἢ μίαν κακίαν. Ἄρης πολεμικὰς τάσεις καὶ ἔνστικτα, Βάκχος (πάθος τῆς μέθης) Ἀφροδίτη (ἀκολασία), Ἑρμῆς (τὸ πάθος τῆς πολιτικῆς) κ. ἄ. Πολυθεϊστικὴν γλῶσσαν κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἐκδοχὴν διαβλέπει καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ « οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ ». Ποίους θεοὺς λοιπόν, προσθέτει, θὰ ὑπηρετῶμεν, « τοὺς θεοὺς τῶν Πατέρων μας ἢ τοὺς θεοὺς τῶν Ἀμοριτῶν μετὰ τῶν ὁποίων κατοικοῦμεν. » Ἀναπτύσσων μεθοδικῶς τὰ ἀνωτέρω ὁ συγγραφεὺς ῥητῶς λέγει ὅτι μεταφέρει τοὺς ὅρους καὶ τὸ θέμα ἀπὸ τὴν θεολογίαν εἰς τὴν ψυχολογίαν. Ὑπάρχουν ἐσωτερικὰ θυσιαστήρια· καίομεν θυμίαμα διὰ τοὺς ἐφεστίους θεούς· τοῦτο σημαίνει ὅτι ἀγαπῶμεν τὴν οἰκογένειάν μας. Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ συμβαίνει νὰ ὑπάρχουν τάσεις διάφοροι πρὸς τὸ καλὸν καὶ πρὸς τὸ κακόν. Ἐντεῦθεν λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν ἐρίδων τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ ἄνθρωπος λατρεύει τὸ κέρδος, τὸ συμφέρον, τὰ πολεμοχαρῆ ἔνστικτα, τὰς ἀκολάστους ὀρέξεις ἢ τὸν ἴδιον ἑαυτόν του. Ἡ λατρεία τοῦ ἑαυτοῦ μας εἶναι ἀποτέλεσμα μεγάλου ἐγωϊσμοῦ καὶ αὐταπάτης. Ἂν δὲν κατεχώμεθα ἀπὸ ἄλλο πάθος, δὲν εἶναι μικρὸν αὐτὸ τῆς αὐτολατρείας. Παραβάλλει δὲ τὸν τοιοῦτον ἐγωϊστὴν πρὸς τὸν Νάρκισσον τῆς ἀρχαίας μυθολογίας βλέποντα τὸν ἀντικατοπρισμὸν τοῦ προσώπου του μέσα εἰς τὰ καθαρὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ αὐτοθαυμαζόμενον.

Ὀρθῶς, παρατηρεῖ ὁ Φώσντικ, ὅτι ὁ δοῦλος πολλῶν καὶ διαφόρων παθῶν εἶναι ἀνερμάτιστος· ὁ βίος του δὲν ἔχει συνοχήν. Ἐνῷ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει ἕν ἰδανικὸν ἀνώτερον καθοδηγοῦν τὰς πράξεις του διακρίνεται διὰ τὴν συνοχὴν καὶ τὴν ἑνότητα τοῦ βίου του. Ζωὴ χωρὶς συνοχήν « εἶναι λυπηρὸν θέαμα διὰ τὸν παρατηρητὴν καὶ ἀθλιότης διὰ τὸν κάτοχον τοιαύτης ζωῆς. »

Ὁ Fosdick προκειμένου περὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ ὅλων ἐν γένει ἐκείνων τῶν ἀσχολιῶν αἵ ὁποῖαι ἐξευγενίζουν τὸν ἄνθρωπον καὶ πρὸς τὰ ὁποῖα ἐκ καρδίας ἀφοσιώνονται πολλοὶ φρονεῖ ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι σωστὴ θεοποίησις, ἀλλὰ μέσα, ὁδοὶ πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἀποτελοῦν ἐμπόδιον διὰ τὴν ἄνοδον πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν καὶ πρὸς τὸ θεῖον. Τοὐναντίον διευκολύνουν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου ἄνοδον αὐτήν.

Πρὸς τὸν Φώσντικ ὁμοιότητα ἔχει καὶ ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν Γαλλοελβετὸς ἱεροκῆρυξ καὶ Πάστωρ Frank Thomas. Ἐκήρυττεν ἐν Γενεύῃ ὅπου πολλάκις παρηκολούθουν τὰ κηρύγματά του. Μέρος τούτου ἐδημοσιεύετο εἰς εἶδος περιοδικοῦ φυλλαδίου τιτλοφορουμένου «Bonne Nouvelle». Ὁ F. Thomas ἀνέπτυσσε κατὰ τὸ πλεῖστον κοινωνικὰ κηρύγματα. Ἕν κήρυγμά του ἐπιγραφόμενον «τὰ εἴδωλα» (les Idoles) ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ κήρυγμα τοῦ Fosdick «ἡ ἐπικράτησις τοῦ συγχρόνου πολυθεϊσμοῦ».

Ἐπάτασσεν ὁ Ἑλβετὸς ἱεροκῆρυξ τὰς κυριωτέρας ἀδυναμίας (λατρείας) τῆς συγχρόνου κοινωνίας. Ἦτο καὶ ἀπολογητής· γνωστὸν εἶναι τὸ πολύκροτόν του πονημάτιον ὡς ἀπάντησις εἰς τὸ ἔργον τοῦ Γάλλου Ferdinand Buisson «Ἐπιστήμη, ἠθικὴ καὶ θρησκεία καὶ ἡ σύγκρουσις (πάλη) αὐτῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἀγωγῇ». Καὶ ἕτερος Ἀμερικανὸς ὁ Herron, καθηγητὴς τοῦ ἐφηρμοσμένου χριστιανισμοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Grinnel τῆς πολιτείας Uowa (Ἀϊόγουα) ἐδημοσίευσε σειρὰν κηρυγμάτων κοινωνικοῦ περιεχομένου (Ἡ πολιτικὴ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ «μία κοινωνική ὁμολογία πίστεως» κἄ.).

Ἀναμφιβόλως βαθύτερος καὶ ψυχολογικώτερος τοῦ Fr. Thomas εἶναι ὁ Ἀμερικανὸς Fosdick

Τὸν ἱεροκήρυκα τοῦτον καθὼς καὶ τὸν προμνησθένθα Γάλλον Ντὲ λὰ Μπουλαί ἠμποροῦν—καθώς καὶ τοὺς ὁμοίους των—νὰ τοὺς χρησιμοποιοῦν μόνον ὅσοι προηγουμένως ἔχουν μελετήσῃ τοὺς Ἕλληνας πατέρας καὶ ἰδίως τὸν Χρυσόστομον, τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον, ἐκ τῶν Λατίνων, εἰ δυνατόν, τὸν βαθύτατον καὶ φιλοσοφικώτατον Αὐγουστῖνον.

Θὰ κλείσω τὴν παροῦσαν μελέτην μὲ τὰ λόγια ποὺ ἀπηύθυνεν ὁ Μ. Βασίλειος πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἄν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων διὰ νὰ δείξω ὅτι εἶναι ὠφέλιμος ἡ ἀνάγνωσις τοιούτων ἔργων ὁποῖα τὰ ἐνταῦθα συντόμως ἀναλυθέντα. «Οὐ πάντα ἑξῆς παραδεκτέον ἡμῖν, ἀλλ' ὅσα χρήσιμα.» «Εἰ μὲν οὖν ἔστι τις οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους τοῖς λόγοις, προὔργον ἄν ἡμῖν ἡ γνῶσις γένοιτο· εἰ δὲ μήγε τό γε παράλληλα θέντας καταμαθεῖν τὸ διάφορον οὐ μικρὸν εἰς βεβαίωσιν τοῦ κρείττονος.»

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΟΙ ΕΜΒΟΛΟΙ ΤΟΥ ΔΟΜΝΙΝΟΥ— ΤΑ ΜΑΥΡΙΑΝΟΥ— ΤΑ ΝΑΡΣΟΥ— ΚΑΙ Η ΟΞΕΙΑ

ΤΑ ΝΑΡΣΟΥ

Τὰ λεγόμενα «Τὰ Ναρσοῦ» οἱ τοπογράφοι, ἄλλοι μετ' ἀσφαλείας, ἄλλοι μετ' ἐνδοιασμῶν τοποθετοῦσιν εἰς τὸ σημερινὸν Γενῆ-καποῦ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βλάγκας, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ τὰ Πάτρια τῆς Κωνσταντινουπόλεως γράψαντες ὁμιλοῦσι περὶ τόπων κειμένων εἰς τὴν αὐτὴν περίπου σειρὰν (εἰ καὶ μὴ πάντοτε αὐστηρῶς τηρουμένην)· συνήθως ἄρχονται ἀπὸ τῆς Χρυσῆς πύλης, τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου (Ἰμραχὸρ τζαμί), τῆς πόρτας τοῦ Ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, τὰ Κλαυδίου, τὰ Κανικλείου, τῆς πόρτας τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τὰ Ναρσοῦ, τοῦ ἁγίου Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου καὶ προχωροῦσι περαιτέρω. Εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς οἱ τὰ Πάτρια γράψαντες δὲν συμφωνοῦσιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν σειρὰν τῶν διαφόρων περιοχῶν, εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν ὅμως ἡμᾶς περιοχὴν ὅπου ἦσαν τὰ Ναρσοῦ, σχεδὸν εἶναι σύμφωνοι, τὰ Κανικλείου μόνον τοποθετοῦντες οἱ μὲν πρὸ τῆς πόρτας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, οἱ δὲ μετ' αὐτήν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον οἱ τοπογράφοι ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν Πατρίων ὑποδείξεως ὁδηγούμενοι ὥρισαν τὰ Ναρσοῦ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βλάγκας, εἰς τὸ σημερινὸν Γενῆ - καποῦ.

Περὶ τοῦ Ναρσοῦ, ὅστις προσέδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἐν λόγῳ περιφέρειαν, δύο ὑπάρχουσι παραδόσεις. Κατὰ τὸν Θεοφάνην (ἔκδ. de Boor σ. 244) ἦτο ὁ εὐνοούμενος εὐνοῦχος τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς Θεοδώρας καὶ κατόπιν Σπαθάριος καὶ Σακελλάριος Ἰουστίνου τοῦ Β' (565—578). Κατὰ δὲ τὸν ἀνώνυμον τοῦ Σάθα (Μεσ. Βιβλ. Ζ, 107) καὶ τὸν Ζωναρᾶν (ἔκδ. Teubner τ. Γ', 301) ὁ διάσημος στρατηγὸς ὑπὸ τὸν Νικηφόρον Φωκᾶν, τὸν ὁποῖον οὗτος ἔκαυσε ζῶντα. Ἡ πρώτη, ἡ καὶ ἀρχαιοτέρα μαρτυρία τοῦ Θεοφάνους, ἐπιβεβαιοῦται διὰ τοῦ ἀνακαλυφθέντος ἐσχάτως ἐπὶ τοῦ περιτειχίσματος τοῦ Θεοδοσιανοῦ τείχους εἰς πύργον τῆς πύλης τοῦ Ρησίου δεξιᾷ τῷ ἐξερχομένῳ ἐπιγράμματος ἐπὶ μαρμαρίνης πλακός, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ὁ Ναρσῆς τὸν ὁποῖον ὁ Θεοφάνης ἀποκαλεῖ εὐνοούμενον καὶ εὐνοῦχον τῆς Βασιλίσσης Θεοδώρας, ἐχρημάτισε Σπαθάριος καὶ Σακελλάριος ἐπὶ Ἰουστίνου Β' καὶ Σοφίας, καθ' ἃ τὸ ἐν λόγῳ ἐπίγραμμα διαλαμβάνει, ἔχον κεφαλαίοις γράμμασιν οὕτω:

«Ἀνενεώθη τὸ προτίχισμα (sic) τοῦ Θεοδοσιακοῦ τίχους (sic) ἐπὶ

Ἰουστίνου καὶ Σοφίας του εὐσεβεττάτου ἡμον (sic) δεσποτον (sic) δηὰ (sic) Ναρσοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου Σπαθαρίου καὶ Σακελαρήου (sic) καὶ Στεφάνου ἐπηστήκοντος (sic) εἰς ὑπουργίαν δοῦλος τον εὐσεβεστάτον δεσποτόν» (sic) (***Μιλ. Νομίδου***, Χάρτης τῶν Χερσαίων τειχῶν τῆς μεσαιωνικῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν ἐπ᾽ αὐτῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν πέριξ Βυζαντινῶν ναῶν 1938).

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐπιγράμματος, τὸ ὁποῖον ἡ φιλοπονία τοῦ κ. Νομίδου ἔφερεν εἰς φῶς, ἔχομεν ἤδη γνωστὸν τὸν Ναρσῆν καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ, ὅστις ἔκτισε σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν καὶ τὰ Πάτρια, ἐκεῖ ὅπου εἶχε τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸν ἅγιον Παντελεήμονα καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου. «Τὰ Ναρσοῦ οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου εὐνούχου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Σοφίας, τὸν δὲ ξενῶνα καὶ τὸ γηροκομεῖον καὶ τὴν ἐκκλησίαν (τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος) ἀνήγειρεν ὁ αὐτὸς καὶ τὰ μέχρι τοῦ Ὀξυβαφείου καὶ τὸν ἅγιον Πρόβον» (παρὰ τὸν λιμένα τῶν Σοφιῶν) *Banduri* Byzantine, de Venise τ. XXI,42). Ἡ μαρτυρία αὕτη τῶν Πατρίων εἶναι πολύτιμος διότι, ὑποστηριζόμενη καὶ ἐξ ἄλλων μαρτυριῶν, θὰ ἀποδείξῃ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ποῦ ἔκειντο τὰ Ναρσοῦ.

Γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὰ Ναρσοῦ, παρὰ τὴν μονὴν τὴν λεγομένην τοῦ Ναρσοῦ, εἶχε τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅπου ἐγεννήθη, ἀνετράφη καὶ διέμενεν ὁ Μιχαὴλ Ψελλός (***Σάθα***, Μεσ. Βιβλ. Ε, 378). Καὶ γνωρίζομεν ἀκόμη ὅτι ὁ Ψελλὸς ἐδίδασκεν εἰς τὴν σχολὴν τῶν Διακονίσσης, πλησίον τοῦ σημερινοῦ τεμένους Καλεντέρ—Χανέ (μονὴ τοῦ Ἀκαταλήπτου) τοῦ κειμένου πολὺ ἄνωθεν τῆς Βλάγκας. Ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ναρσοῦ, ὅπου ἦτο ὁ οἶκος αὐτοῦ, ἡ μετάβασις εἰς τὴν σχολὴν τῶν Διακονίσσης τῷ παρεῖχε κόπους. Παραπονεῖται εἰς τὸν πατριάρχην ὅτι δὲν δύναται γέρων νὰ ἀνέρχεται τόσην ὁδόν, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ τὸν διορίσῃ μαΐστορα τῆς σχολῆς τοῦ ἁγίου Πέτρου, τῆς κενωθείσης διὰ τοῦ θανάτου τοῦ φίλου αὐτοῦ Νικήτα, τοῦ ὁποίου ἔπλεξε καὶ τὸ ἐγκώμιον (***Σάθα***, ἔνθ᾽ ἀνωτ. σ. 37 καὶ 420)· «τὸ δέ μοι βαρύτατον ὅτι μοι καὶ τὸ πατρῷον ἔδαφος (ὁ πατρικὸς οἶκος ἔνθα διέμεινε) πόρρω ποι κείμενον τῆς σχολῆς (τῶν Διακονίσσης) καθ᾽ ἡμέραν ταλαιπωρίας αἴτιον γίνεται. Ἀνάγκη γάρ με βαδίζειν ὁσημέραι χαλεπὴν ὁδόν, ἀργαλέην τε, συντρίβειν τε καὶ συντρίβεσθαι, καὶ τὴν ἀγορὰν κατατρίβειν, εἰθισμένον ἐν οἰκίσκῳ πάλαι καθῆσθαι καὶ προσέχειν βιβλίοις. . . . ἀπάλλαξόν με τῆς ἐσχάτης διακονίας . . . . μυσταγωγόν με τοῦ Κορυφαίου (Πέτρου) δεῖξον χοροῦ.» Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον τῆς σχολῆς τῶν Διακονίσσης καὶ πρὸς προαγωγὴν ἐζήτησε τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς τοῦ ἁγίου Πέτρου τῆς παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, εἰς ἣν ἡ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἄγουσα ὁδὸς ἦν ὁμαλὴ καὶ ἧττον ἐπίπονος.

Περὶ τῆς ἐν λόγῳ μονῆς τῶν Ναρσοῦ ὁ Ψελλὸς γράφων εἴς τινα κριτὴν προσθέτει καὶ ταῦτα: «Εἴ τι σοι τῶν ἐμῶν μέλλει . . . μελέτω καὶ τῆς μονῆς τῶν Ναρσοῦ. Ὅπερ γάρ ἐστι τοῖς ἄλλοις ἡ πατρίς, τὸ περιεκτικώτατον τῶν ἄλλων χωρίων, τοῦτο ἐμοὶ ὡς ἐν μεγίστῳ μικρά (πατρίς) ἡ μονή· γεγέννημαι γὰρ περὶ αὐτὴν καὶ ἀνατέθραμμαι ἐν αὐτῇ καὶ εἴωθα τροφεῖα κομίζειν ἀεὶ τῇ ἀναθρεψαμένῃ· οἱ δὲ μοναχοὶ οὐδ᾽ ὡς οἰκήτορα μόνον τῆς μονῆς, ἀλλὰ καί ὡς κτήτορά με βιάζονται καὶ εἰσποιοῦντοι ἑαυτοῖς. Ἐγὼ δὲ οἰκοδόμος μὲν οὐκ εἰμὶ τῆς μονῆς, κοσμήτωρ δὲ κατά γε τὸ δυνατόν· κοσμῶ δὲ οὐ χρώμασιν, ἀλλὰ συνεισφοραῖς τῶν γε προσηκόντων αὐτοῖς» (ἔνθ. ἀνωτ. σ. 378—379).

Ποία δὲ ἦτο ἡ μονὴ αὕτη τῶν Ναρσοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνώνυμος Ἄγγλος περιηγητὴς εἶδε τῷ 1190 τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τὴν ἱστορηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ; (Rendiconti de la Pontificia Accademia Romana τ. XII (1936) σ. 153). Εἰς τὰ Ναρσοῦ ἔκειντο ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, (ἡ κατόπιν μονὴ τῶν Ναρσοῦ), ὁ ξενὼν καὶ τὸ γηροκομεῖον, καὶ ὁ ναὸς Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου. Εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν τοῦ Ψελλοῦ μονὴ τῶν Ναρσοῦ δὲν ἀναφέρεται, εἰμὴ μόνον ὁ περιώνυμος ναὸς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ὅστις φαίνεται ἀργότερον, ἄγνωστον πότε, μετετράπη εἰς μονὴν [1]) ἡ ὁποία κατὰ τὸν ιδ´ ἀκόμη αἰῶνα περιέσωζε τὸν περίφημον τοῦ Ναρσοῦ ξενῶνα, περὶ τοῦ ὁποίου ἔχομεν ἀσφαλεῖς πληροφορίας ἐκ δύο κωδίκων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Παρισίων, τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 2510 καὶ 2315. Εἰς τὸν πρῶτον ἐν φ. 139 σημειοῦται· «Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον ἐν ἔτει ͵ϛωҁβ (1384) ἰνδ. ζ´ διὰ χειρὸς Ἰωάννου τοῦ Σταφιδά, ὃς καὶ ἀνέθηκε τῷ εὐαγεῖ ξενῶνι.» Εἰς τὸν δεύτερον κώδ. (2315) ἐν φ. 28 ἔτι σαφέστερον οὕτω: «Τὸ παρὸν βιβλίον (ἰατρικὸν)

---

[1]) Ὅτι μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος δὲν εἶχε μετατραπῆ εἰς μονήν, ἔχομεν ἀσφαλῆ πληροφορίαν ἔκ τινος ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ Μητροπολίτου Νικαίας Θεοδώρου, ζῶντος ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Θεοφυλάκτου (933—956). Ἡ ἐπιστολὴ κεῖται ἐν τῷ Λαυριωτικῷ κώδ. Ω 126 καὶ ἀπευθύνεται εἰς Ἰωάννην τὸν Λογοθέτην τοῦ δρόμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνακοινοῖ τὰ ἑξῆς: «Χθὲς περὶ δείλην ὀψίαν τὴν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἡμῖν εἰσελαύνουσιν, ὅτε καὶ αὐτὸς ὑπεχώρησας, βιβλίον τις ἐπέδωκε λοίδορον, ὃ πολλὴν μὲν ἐποιεῖτο καταδρομὴν τῶν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ***Παντελεήμονος κληρικῶν***, τὰ πλείω δ᾽ εἰς ἡμᾶς ἐναπεκόλαπτε καὶ λόγους ἐναπερρίπτει τῆς τοῦ συντεθεικότος ἀξίους ψυχῆς μιαρᾶς, ὡς συμβαίνειν σκηνὴν μὲν ἐκείνους ποιῆσαι, ἡμῖν δὲ προσάπτειν τὴν ὅλην τῆς κωμῳδίας σκευήν» . . . ὥστε ἡ λοίδορος κωμῳδία αὕτη, τὴν ὁποίαν, ὡς λέγει κατωτέρω, ἐπέδωκεν αὐτῷ παῖς ἀποσταλεὶς παρά τινος κληρικοῦ, ἀφεώρα ***τοὺς κληρικοὺς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος***, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἦτο ἐνοριακὸς ναὸς καὶ οὐχὶ μονὴ κατὰ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου αἰῶνος.

ἀνετέθη τῷ εὐαγεῖ καὶ θείῳ ξενῶνι τοῦ ἐν μάρτυσι μεγάλου καὶ Ἰαματικοῦ Παντελεήμονος τῷ πλησίον τοῦ ἐν ἱεράρχαις μεγάλου Βασιλείου Ἔστι κατὰ πάντα ἴσον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τῷ παλαιῷ τοῦ αὐτοῦ ξενῶνος· ἐτελειώθη τὸ πρωτότυπον τοῦ παρόντος βιβλίου ἐν ἔτει ,ςωϟβ (1384] ἰνδ. ζ′ διὰ χειρὸς Ἰωάννου τοῦ Σταφιδᾶ, ὅς καὶ ἀνέθηκε τῷ εὐαγεῖ ξενῶνι.» Ὥστε ὁ ξενὼν (τὸ νοσοκομεῖον) τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Ναρσῆς κατὰ τοὺς Πατριογράφους, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνωτέρω σημειωμάτων τῶν δύο κωδίκων, εἶναι ὁ ξενὼν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ὅστις ἔκειτο εἰς τὰ Ναρσοῦ καὶ τὸ σπουδαιότερον πλησίον τοῦ ἀγνώστου μέχρι τοῦδε ξενῶνος (ἢ μονῆς) τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἡ ὁποία εἶναι πάντως ἡ ὑπὸ τοῦ παρακοιμωμένου Βασιλείου κτισθεῖσα μονή (*Σάθα* Μεσαιων. Βιβλ. τ. Δ, 13 καὶ Ζ, 152. ἰδ. καὶ Γεδεών, Βυζ. Ἑορτολόγιον σ. 1). Εἰς τὰ ἐν λόγῳ Παρισινὰ σημειώματα ἀναφέρεται ὑφιστάμενος μέχρι τέλους τοῦ ιδ′ αἰῶνος ὁ ξενών· περὶ ναοῦ ἢ μονῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος ἂν ἐσώζετο οὐδεὶς λόγος γίνεται· νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐξηφανίσθη καὶ ἐπέζησε μόνον ὁ ξενών; Ἀπίθανον μοὶ φαίνεται τοῦτο· ἀφοῦ ὁ ξενὼν περιέσωζε τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος καὶ συνετηρεῖτο φυσικῶς ὑπ᾽ αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐσώζετο καὶ ὁ ναὸς τοῦ μάρτυρος, ὡς ἐσώζετο καὶ ὁ ξενὼν μετὰ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Βασιλείου μέχρι τοῦ 1401, ὁπότε διηύθυνεν αὐτὴν ὁ ἡγούμενος τοῦ Παντοκράτορος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων οὐδὲν βεβαίως προσδιορίζει μετὰ σαφηνείας τὴν τοποθεσίαν τῶν Ναρσοῦ. Ἡ μαρτυρία τοῦ Ψελλοῦ ὅτι ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔκειτο παρὰ τὴν μονὴν τῶν Ναρσοῦ, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν μετέβαινεν εἰς τὴν σχολὴν τῆς Θεοτόκου ἐν τοῖς Διακονίσσης πρὸς διδασκαλίαν ἔτι ὀλιγώτερον προάγει τὸ ζήτημα εἰς τὴν λύσιν· θὰ προσπαθήσωμεν ὅμως διὰ τῶν γνωστῶν καὶ ἀγνώστων πηγῶν νὰ καθορίσωμεν τὴν ζητουμένην περιοχὴν τῶν Ναρσοῦ.

Ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος (περὶ βασιλείου τάξεως Migne patr. g. τομ. 112, 1032–1036), περιγράφων τὰ τῆς βασιλικῆς προελεύσεως κατὰ τὴν 27 Ἰουλίου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος πρὸς προσκύνησιν τῆς κάρας τοῦ ἁγίου (Ἔκθ. τ. Α, 561) λέγει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας μετέβαινεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ μάρτυρος διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Ἡ διὰ ξηρᾶς μετάβασις ἐξηγεῖται ἐκ τῆς βραχύτητος τῆς ὁδοῦ ἐκ τοῦ παλατίου εἰς τὸν ναὸν εἰς ὅν ἀκόπως καὶ αἱ βασίλισσαι πεζῇ ἢ καὶ δι᾽ ἁμαξῶν μετέβαινον. Ἡ διὰ θαλάσσης διὰ βασιλικοῦ δρόμονος καὶ ἧττον ἐπίπονος ἐλάμβανε πάντως χώραν ἐν ὥρᾳ ὑπερβολικοῦ καύσωνος συνήθους κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον. Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν ἀπὸ πρωΐας μετέβαινον οἱ μεγιστάνες, οἱ συγκλητικοὶ

καὶ οἱ τοῦ παλατίου εἰς τὰ καλούμενα «Τὰ Κανικλείου» [1] καὶ ἐκεῖ ἀνέμενον τὸν διὰ θαλάσσης ἐρχόμενον αὐτοκράτορα καὶ ὑπεδέχοντο καὶ συνώδευον ἔφιππον μεταβαίνοντα εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ναὸν κατήρχετο τοῦ ἵππου καὶ ἀνήρχετο τὰς πρὸ τοῦ ναοῦ βαθμίδας διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν νάρθηκα· αἱ πρὸ τοῦ ναοῦ βαθμίδες μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ ναὸς ἔκειτο εἰς μέρος ἀνηφορικόν, τοῦτο ἄλλως τε ὑπονοεῖ καὶ ἡ ἔφιππος τοῦ Αὐτοκράτορος μετάβασις. Ἡ τοιαύτη ἐπικλινὴς θέσις τοῦ ναοῦ, ἡ ἀπὸ τὰ Κανικλείου πρὸς τὰ ἄνω, ἐξηνάγκασε τὸν Mordtmann νὰ τοποθετήσῃ τὸν ναόν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος εἰς τὴν μεταξὺ τῆς Βλάγκας καὶ τοῦ Φιλαδελφίου ἀνωφέρειαν καὶ μάλιστα νὰ συνταυτίσῃ τὸν ναὸν τοῦτον μὲ τὴν μονὴν τῆς Ὁμονοίας εἰς ἥν ἐκάρη μοναχὴ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ταρασίου καὶ ἐμόναζεν ἡ θυγάτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου ὁσία Ἀνθοῦσα. Ἡ μαρτυρία Θεοδώρου τοῦ Ἀναγνώστου (Migne τ. 94, 1392) ὅτι εἰς τὴν μονὴν τῆς Ὁμονοίας κατετέθησαν τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Παντολέοντος καὶ Μαρίνου ἐνίσχυσε τὸν Mordtmann εἰς τὸν συνταυτισμὸν τῶν δύο τούτων ναῶν, ἐξ' ὧν ὁ τῆς Ὁμονοίας ἀπέβαλε τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ὄνομα καὶ διὰ τὴν κατάθεσιν τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Παντολέοντος ἐπεκράτησε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος ἦτο Παντολέων, καθ' ἅ μαρτυρεῖ ὁ Συναξαριστὴς «καὶ φωνὴ ἄνωθεν ἠνέχθη αὐτῷ πληροῦσά τε τὴν εὐχὴν καὶ ἀντὶ Παντολέοντος καλοῦσα Παντελεήμονα» (*Delehaye*, Συναξ. σ. 848, 20), ἀλλὰ περὶ λειψάνων τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ οὐδεμία μνεία οὔτε κἄν νύξις εἰς

[1] Κατὰ τὰ Πάτρια «τὰ Κανικλείου» οἶκος ἦν Θεοκτίστου Μαγίστρου καὶ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου, τοῦ σφαγέντος εἰς τὰ σκύλα παρὰ Βάρδα καίσαρος θείου αὐτοῦ (κῶδ. 690 Supp. φ.237β Παρισίων). Ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου ἦτο ἐκ τῶν οἰκειοτάτων τοῦ Βασιλέως καὶ εἶχε τὸ ὀφφίκιον τοῦ δικαιοδότου καὶ τὸ προνόμιον νὰ φυλάττῃ τὸ κιννάβαρι (τὴν κοκκίνην μελάνην) καὶ νὰ προσφέρῃ ταύτην τῷ βασιλεῖ πρὸς ὑπογραφὴν τῶν χρυσοβούλλων καὶ ἄλλων ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἡ διὰ κινναβάρεως γραφομένη ἰνδικτιὼν καὶ ὁ μήν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐν τοῖς χρυσοβούλλοις, οἷον «λόγος» (χρυσόβουλλος) καὶ τὰ τοιαῦτα ἐγράφοντο διὰ κοκκίνης μελάνης ὑπὸ τοῦ «ἐπὶ τοῦ Κανικλείου», ἐλέγοντο «Κανίκλωμα·» ὅτι τὸ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου ἀξίωμα ἦτο μέγα καταφαίνεται ἔκ τινος Χρυσοβούλλου Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου τῷ 1052 ἀπολυθέντος εἰς τὴν Λαύραν, τὴν ὁποίαν θέτει ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου, ἐν ᾧ λέγονται ταῦτα: «Ἡ δὲ παροῦσα οἰκονομία τοῦ παρὰ τοῦ Κανικλείου ἐφορᾶσθαι τὴν μονὴν φυλαχθήσεται καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπὶ τοῦ Κανικλείου ἀνθέξεται ταύτης, καὶ μετὰ τοῦ κινναβάρεως ἕξει καὶ ταύτην ὡς οἰκεῖον προνόμιον. Τὸ γὰρ ὀφφίκιον τῶν οἰκειοτάτων, καί ὁ ἐπὶ τοῦτο τεταγμένος τῆς τοῦ κρατοῦντος οὐδέποτε ἀφέστηκεν οἰκειότητος· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ βασιλεία ἡμῶν ᾠκονόμησεν εἰς οἰκεῖον τῷ βασιλεῖ ἀνατίθεσθαι πρόσωπον τὴν μονήν» Acta de Laura τ.Α, σ. 68 ἔκδ. Germaine Rouillard et P. Collomp).

τοὺς Συναξαριστὰς καὶ τὴν γνωστὴν καὶ ἄγνωστον ὑμνογραφίαν γίνεται. Ὁ ὑμνογράφος Ἰωσὴφ ὁ ὁποῖος εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ συνέταξεν ὀκταήχους Κανόνας ἀποκειμένους εἰς τὸν Λαυριωτικὸν κώδ. 134 φ. 84β οὐδὲν οὔτε περὶ τῆς κάρας τοῦ ἁγίου οὔτε περὶ λειψάνου τυχὸν τοῦ ἁγίου ἀναφέρει ἢ νύξιν κἂν ποιεῖται. Εἰς τοὺς Ἀνεκδότους τούτους ὕμνους μνημονεύει πολλάκις τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ἀπαριθμεῖ τὰ ἐν αὐτῷ γινόμενα θαύματα, τὰς θεραπείας τῶν πασχόντων ὑπὸ ποικίλων νοσημάτων, ἀλλὰ περὶ λειψάνων αὐτοῦ οὐδεὶς λόγος. Ὁ ὑμνογράφος Ἰωσὴφ ἐγνώριζε καλῶς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος εἰς ὃν προσήρχετο κατὰ τὰς πανηγύρεις τοῦ ναοῦ καὶ ἐδοξολόγει τὸν Κύριον. « Γρηγοροῦντα ἐν οἴκῳ σου ἁγίῳ καὶ τὸν φιλάνθρωπον ἀνυμνοῦντα καταφαίδρυνον ἀρεταῖς ἐνθέοις » (κῶδ. 368 φ. 326β Παρισίων, Κανόνος ᾠδὴ δ′ τροπ. 8). Ἐὰν ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ λείψανα τοῦ ἁγίου, πάντως, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, τὸ τοιοῦτον δὲν θὰ ἄφηνεν ἀμνημόνευτον. Καὶ γνωρίζει μὲ οὗτος ὅτι τὸ ἀρχικὸν ὄνομα αὐτοῦ ἦν Παντολέων ἐν οἷς λέγει· « ὡς μιμησάμενος τὸν δοτῆρα ἐλέους Χριστὸν Παντελεήμων παρ' αὐτοῦ μετωνομάσθης τὸν ἔλεον ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους προχέων καὶ ἰώμενος σαφῶς πᾶσαν νόσον τῶν πίστει προσιόντων σοι » (κώδ. 134 φ. 91β Λαύρας), ἀλλ' οὐδέποτε καλεῖ αὐτὸν Παντολέοντα, πάντοτε Παντελεήμονα. Ἑπομένως ἡ κατάθεσις λειψάνου τοῦ ἁγ. Παντολέοντος εἰς τὴν μονὴν τῆς Ὁμονοίας, ὡς λέγει Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης, δὲν δύναται νὰ στηρίξῃ τὴν γνώμην τοῦ Mordtmann, καὶ οὔτε τὴν συνταύτισιν τῆς μονῆς τῆς Ὁμονοίας μὲ τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος νὰ ἐπιβεβαιώσῃ, οὔτε τὸ λείψανον τοῦ Ἁγ. Παντολέοντος μὲ τὸ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος νὰ συνταυτίσῃ, ἀφοῦ τοιοῦτον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος δὲν ὑπῆρξε ποτέ. Οὐδὲ εἰς τὸν σωζόμενον μέχρις ἐσχάτων τάφον του ἐν Νικομηδείᾳ ὑπῆρξε ποτὲ λείψανον. Ἐνῶ τουναντίον τὸ τοῦ Παντολέοντος λείψανον μνημονεύεται πολλάκις ὑπὸ τῶν Ρώσσων περιηγητῶν, οἵτινες εἶδον αὐτὸ καὶ προσεκύνησαν εἰς ἄλλους ναούς, εἰς τὰς Βλαχέρνας, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας καὶ ἀλλαχοῦ (ἴδε Echos d' Orient ἔτ. 40, (1937) 296—7). Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ συγχέωμεν τοὺς ἁγίους Παντολέοντας τῆς 17 Σεπτεμβρίου καὶ 20 Αὐγούστου μὲ τὸν μάρτυρα τῆς Νικομηδείας Παντελεήμονα, τοῦ ὁποίου λείψανον δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει [1]), εἰμὴ μόνον ὁ περιώνυμος ναὸς αὐτοῦ ὁ ἐν τοῖς Ναρσοῦ, εἰς τὴν περιοχὴν περίπου ὅπου ὁρίζει τὴν μονὴν τῆς Ὁμονοίας ὁ Mordtmann, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω περὶ τῆς Ὀξείας λεγομένων ὁ λόγος δηλώσει.

---

[1]) Ἡ κάρα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος σώζεται *ἀκεραία* ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ρωσσικοῦ. Παραδόξως ὅμως μέρος τῆς κάρας ἀποθησαυρίζει καὶ ἡ μονὴ τοῦ Γρηγορίου· τὴν δεξιὰν χεῖρα ἡ μονὴ Βατοπαιδίου, τὴν ἄλλην ἡ μονὴ

Η ΟΞΕΙΑ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς τρεῖς τόποι ἔφερον τὸ αὐτὸ ὄνομα Ὀξεῖα· εἷς ἐντὸς τῆς πόλεως εἰς τὰ λεγόμενα «τὰ Ναρσοῦ» (τοῦ Βλάγεια μεταγενεστέρως κληθέντα), ἄλλος ὁ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου, ἄνωθεν τῆς Χαλκηδόνος, καὶ τρίτος ἡ μικρὰ νησὶς ἡ ὄπισθεν τῶν Πριγκηπονήσων, εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος, ἡ γνωστὴ Ὀξειά.

Ὁ ἐντὸς τῆς Πόλεως τόπος περιελάμβανε τὰ Ναρσοῦ «καὶ τὰ μέχρι τοῦ Ὀξυβαφείου καὶ τὸν ἅγιον Πρόβον» (κατὰ τὰ Πάτρια καὶ τὸν ἀνώνυμον τοῦ Βανδούρη). Ἐκ τοῦ ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ Ὀξυβαφείου προσέλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ ὅλη περιφέρεια ἡ καλουμένη Ὀξεῖα.

Τί δὲ ἦτο τὸ Ὀξυβαφεῖον τοῦτο, ἢ Ὀξεοβαφεῖον, ὅπως καλοῦσι τοῦτο οἱ Συναξαρισταί; Διάσημα βαφεῖα μετάξης, χαλκοῦ καὶ δερμάτων. Εἰς τὸν τόπον τοῦτον οἱ Ἑβραῖοι, μετὰ τὴν ἐκδίωξιν αὐτῶν ἐκ τῶν χαλκοπρατείων ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Β (408 — 450) πρὸς ἵδρυσιν τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου ὑπὸ τῆς Πουλχερίας, μετὰ ἐναλλαγὴν διαφόρων τόπων συνοικισθέντες ἐκεῖ ἐπεξειργάζοντο μετὰ τῶν Χριστιανῶν τὸν χαλκόν, τὴν μέταξαν καὶ τὰ δέρματα καὶ ἔβαφον αὐτὰ εἰς χρῶμα ὀξύ, ἤτοι βαθὺ πορφυροῦν, διὰ συνδυασμοῦ τῶν χρωμάτων καὶ χημικῶν ἑνώσεων ὡρισμένων ἀναλογιῶν, καὶ προσέδιδον εἰς αὐτὰ τὸ διάσημον καταστὰν χρῶμα ὀξύ, ἐξ οὗ ἐκαλοῦντο Ὀξύβαφα πάντα τὰ τὸ ὀξύ, ἤτοι βαθὺ πορφυροῦν χρῶμα ἔχοντα. Κατὰ ταῦτα τὰ λεγόμενα ὀξύβαφα ἀγγεῖα δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν δίδουσιν οἱ λεξικογράφοι, ὅτι ἦσαν προωρισμένα «à mettre de vinaigre», ἀλλὰ τὰ ἔχοντα τὸ χρῶμα τοῦ πορφυροῦ βαθέος· διότι ὡς ἔχομεν ἀγγεῖα ἐξ ὑέλου τοιούτου χρώματος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ὄξους, ὡς θέλουσιν οἱ λεξικογράφοι, ἔχομεν καὶ χάλκινα ἀγγεῖα, καὶ μουσικὰ ὄργανα καὶ κύμβαλα χειρῶν καὶ ποδῶν ἐκ χαλκοῦ τὰ ὁποῖα

τῶν Ἰβήρων· τμήματα δὲ λειψάνων αὐτοῦ κατέχει ἡ Λαύρα, ἡ Σκήτη Καυσοκαλυβίων, ἡ μονὴ τοῦ Διονυσίου, τοῦ Παντοκράτορος, τοῦ Ξηροποτάμου, τοῦ Ζωγράφου, τοῦ Δοχειαρίου, τοῦ Φιλοθέου, τῆς Σίμωνος Πέτρας, τοῦ ἁγίου Παύλου, τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Κωνσταμονίτου (ἰδ. ***Γερασίμου Σάλτη τοῦ Ναξίου***, Προσκυνητάριον τοῦ Ἁγίου Ὄρους σ. 9, 12, 26, 39, 56, 68, 75, 80, 86, 96, 102, 109, 122, 127, 140, 146.) Πῶς εὑρέθησαν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τόσα λείψανα καὶ πόθεν ταῦτα προῆλθον ἐξ οὐδεμιᾶς πηγῆς δῆλον γίνεται. Νικήτας ὁ Παφλαγὼν εἰς ἐγκώμιον αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον Παντελεήμονα λέγει ὅτι «τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα πυρὶ ἱερουργήθη, ἡ δὲ ψυχὴ ἐστεφανωμένη παρέστη τῷ Θεῷ» (Ἔκδοσις Φιλοθέου Νικομηδείας 1910 σ. 30) διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐν Νικομηδείᾳ τάφος ἦτο κενός.

ἐλέγοντο ὀξύβαφα (ἴδ. ἐπετηρίδα ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν τ. Δ. 43), δι' ἄλλην χρῆσιν ὄντα καὶ οὐχὶ πρὸς ὑποδοχὴν ὄξους, ἔχομεν καὶ μέταξαν καλουμένην 'Οξεῖαν, ἔχομεν καὶ δέρματα τοῦ αὐτοῦ χρώματος κατεργαζόμενα εἰς τὰ βυρσοδεψεῖα ταῦτα, τὰ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ναρσοῦ κείμενα, ἤτοι τῆς Βλάγκας, ἡ ὁποία ἐκ τῶν βαφείων τούτων ἐκλήθη 'Οξεῖα, καὶ ἦτο συνοικία καὶ τῶν Ἑβραίων, ἀσχολουμένων εἰς τὴν βαφὴν τῆς μετάξης τῶν χαλκωμάτων καὶ τῶν δερμάτων.

Ἐκ τοῦ Ὁδοιπορικοῦ τοῦ Ἰσπανοῦ ραββίνου Βενιαμὶν ἐκ Τουδέλας, ὁ ὁποῖος περιγράφει τὸν πληθυσμὸν τῶν Ἑβραίων εἰς τὸ ἀπὸ τῆς Ἱδροῦντος μέχρι Κωνσταντινουπόλεως ταξίδιον αὐτοῦ καὶ ἀπαριθμεῖ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῶν εἰς ἕκαστον τόπον τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτεται, περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένων Ἑβραίων λέγει ὅτι ἦσαν πλούσιοι ἔμποροι καὶ μεταξουργοὶ (Α. Μ. Ἀνδρεάδου, οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει, ἐν Ἐπετηρίδι Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν τ. ς', 28, 29). Ποῦ δὲ τῆς πόλεως ἦσαν συνῳκισμένοι ἀποσιωπᾷ ὁ ραββῖνος. Ὁ Ἀνδρεάδης λέγει ὅτι «ἦσαν συνῳκισμένοι κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ κυρίως Κωνσταντινουπόλει μετεφέρθησαν ἔπειτα εἰς τὸ «Στενὸν» πρὸς βορρᾶν τοῦ Γαλατᾶ, διὸ καὶ ἡ συνοικία των ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Σταυροφόρων ἀπ' ἀρχῆς σχεδὸν τῆς πολιορκίας τοῦ 1204» (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 29 σημ.).

Ὅτι πράγματι μικρὰ μερίς τῶν Ἑβραίων κατῴκει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Κερατίου Κόλπου, εἰς τὰ λεγόμενα «Εἰς Πηγάς», εἰς τὸν σημερινὸν δηλαδὴ Κασιμ-πασᾶ μαρτυρεῖ τοῦτο καὶ ὁ Βιλαρδουΐνος (La Conquête de Constantinople κεφ. 32 σ. 159), ἐν οἷς λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως κατέλαβον οἱ Σταυροφόροι τὴν συνοικίαν τῶν Ἑβραίων (La Juiverie) ὡραίαν καὶ πλουσίαν· ἀλλὰ καὶ ὁ Νοβογορόδου Ἀντώνιος (Itineraires Russes σ. 88) ἐπισκεφθεὶς τὴν συνοικίαν ταύτην λέγει ὅτι «μικρὰ συνοικία τῆς Κ/πόλεως κεῖται πρὸς τὸ μέρος τῆς «Εἰς Πηγὰς» ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Ἑβραίων».

Ὥστε ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος Ἀντώνιος ὁ πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως τῷ 1206 περιελθὼν τὴν ἐν λόγῳ Ἑβραϊκὴν συνοικίαν λέγει ὅτι ἦτο μικρά, ὁ δὲ Βιλαρδουΐνος πλουσία. Ἡ τελευταία αὕτη πληροφορία ἐπιβεβαιοῖ τὰ ὑπὸ τοῦ ραββίνου Βενιαμὶν λεγόμενα, ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑβραῖοι ἦσαν πλούσιοι. Περὶ ἄλλης συνοικίας τῶν Ἑβραίων ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως ὅπου εἶχον τὰ μεταξουργεῖα, τὰ βυρσοδεψεῖα καὶ τὰ Ὀξυβαφεῖα οὐδεὶς λόγος. Ἀλλ' ἡμεῖς γνωρίζομεν ἀσφαλῶς ὅτι ταῦτα ἔκειντο ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Βλάγκας, ὅπου ὀλίγοι κατ' ἀρχὰς ἐγκατεστημένοι Ἑβραῖοι κατὰ τὸν ιδ' αἰῶνα συνεπυκνώθησαν καὶ ἀπετέλεσαν σιμπαγῆ πληθυσμὸν διὰ τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν ἐν τῇ ἐν λόγῳ συνοικίᾳ.

Εἴπομεν ὅτι εἰς τὰ Ναρσοῦ ἦτο τὸ Ὀξεοβαφεῖον ἢ Ὀξυβαφεῖον, ὁ δὲ ραββῖνος Βενιαμὶν μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς πόλεως ἠσχολοῦντο περὶ τὴν μεταξουργίαν. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν παραγωγὴ μετάξης οὔτε ἐγένετο οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ· εἰσήρχετο ἕτοιμος ἔξωθεν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐπεξειργάζετο εἰς τὰ βαφεῖα τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ἔβαφον καὶ ἐπώλουν αὐτήν· εἰς τὴν φυσικὴν μέταξαν προσέδιδον διὰ χημικῶν ἑνώσεων διαφόρους χρωματισμοὺς καὶ ἰδίως τὸν βαθὺν πορφυροῦν, ἐξ οὗ καὶ ἡ μέταξα ἐκαλεῖτο Ὀξεῖα, ἢ διότι ἔφερε τοῦτο τὸ χρῶμα, ἢ διότι προήρχετο ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῆς Ὀξείας, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς τοιαύτης μετάξης τῆς ὁποίας χρῆσις ἐγένετο εἰς τὰ βασιλικὰ χρυσόβουλλα εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο ἀπῃωρημένη ἡ χρυσῆ βούλλα διὰ μετάξης.

Εἰς τὸν Παρισινὸν κώδ. 538 Supp. φ. 81β σώζεται ἀντίγραφον Χρυσοβούλλου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἐκδοθὲν τῷ 1159 καὶ καταστρωθὲν ἐν τοῖς σεκρέτοις, περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ ὁποίου ὁ ἀντιγράψας τοῦτο ἐκ τοῦ πρωτοτύπου σημειοῖ ταῦτα: « Εἶχε τὸ συνήθες κανίκλωμα (δηλαδὴ τὴν διὰ κινναβάρεως ἰδιόγραφον γραφὴν τοῦ βασιλέως, τῆς ἰνδικτιῶνος καὶ ἡμερομηνίας) καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ βασιλέως ταύτην. Μανουὴλ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς πορφυρογέννητος καὶ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων ὁ Κομνηνός, καὶ κάτωθεν ἀπῃωρημένην βούλλαν χρυσῆν **διὰ μετάξης Ὀξείας**· καὶ ἔξωθεν τό, διὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ Κανικλείου καὶ Δικαιοδότου Θεοδώρου τοῦ Στυπειότου, καὶ τό, κατεστρώθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ μεγάλου Λογαριαστοῦ κατὰ μῆνα Ἰανουαρίῳ ἰνδ. ζʹ ».

Πῶς ἄλλως θὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ὀξεῖαν μέταξαν ἐξ ἧς ἐκρέματο ἡ χρυσῆ βούλλα τοῦ Χρυσοβούλλου; εἰμή, ἢ ὅτι τὸ χρῶμα τῆς μετάξης εἶχε τὸ ὀξύ, τὸ βαθὺ πορφυροῦν, τὸ κατεργαζόμενον εἰς τὸ Ὀξεοβαφεῖον, ἢ διότι προήρχετο ἐκ τοῦ Ὀξεοβαφείου τούτου, καὶ ἡ μέταξα ἐκαλεῖτο Ὀξεῖα μέταξα. Ἐξήγησις ἄλλη οὐδεμία χωρεῖ. Ἡ ἑρμηνεία τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Janin εἰς τὴν λέξιν Ὀξεῖα (= ἡ pointue) διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ὑποτιθεμένη τοποθεσία Ὀξεῖα προσέλαβε τὸ τοιοῦτον ὄνομα ὡς ἀπολήγουσα εἰς ὀξύ, ἐλέγχεται ἐσφαλμένη, διότι ἡ περιοχὴ τῆς Ὀξείας φθάνει μὲν εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ τεμένους Βαγιαζὶτ (Φόρος τοῦ Ταύρου), ὁπόθεν εἶνε ὁρατὸς ὁ Βόσπορος καὶ ὁ Κεράτιος κόλπος, ἀλλ' ἄρχεται ἀπὸ τῆς ὁμαλῆς περιοχῆς τῆς Βλάγκας, ὅπου ἦσαν τὰ βαφεῖα καὶ τὰ βυρσοδεψεῖα τῶν Ἑβραίων, ὡς μαρτυρεῖ ὁ κατὰ τὸν ιδʹ αἰῶνα ἀκμάζων Μάξιμος ὁ Πλανούδης.

Οὗτος ἐξ ἀφορμῆς ἐρειπωμένου τινος ναοῦ, κειμένου ἐν Βλάγκᾳ καὶ

παρὰ τὸν νεόδμητον ναὸν τοῦ Προδρόμου, γράφει [1]) «πρὸς τὸν ἐξισωτὴν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων Αὐτωρειανόν», μεταξὺ ἄλλων καὶ ταῦτα: «Ἐπεὶ δὲ καί τι περὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν ναὸν (τοῦ Προδρόμου) παλαιοῦ κεῖται ναοῦ καταπεπτωκότος ἐρείπιον, ἐν ᾧ μήτε κοσμικὴν οἰκίαν ἀναστῆναι προσήκει — σὺ γὰρ οὐκ ἔστιν ὅπως ἐπιτρέψῃς τινί, μήτε μὴν ναὸν ἕτερον· καὶ γὰρ ἀστεῖον οὕτως ἀλλήλων ἔγγιστα δύο παραβεβλῆσθαι ναούς· πλείων γὰρ αὐτοῖς ἡ φιλονεικία τῆς θείας ἔσται δοξολογίας — ὑπὲρ τούτου δέομαι τῆς σῆς καλοκαγαθίας προστεθῆναι καὶ αὐτὸ τῷ ναῷ, δῶρον τοῦτο τῷ Βαπτιστῇ τοῦ Κυρίου καὶ ἀνάθημα σόν, ἵν᾽ εἴη πολυάνδριον γοῦν τῷ ναῷ, οὐδὲ γάρ ἐστιν αὐτῷ τόπος, οὗ τοὺς τὸν βίον μεταλλάττοντας κατατίθεσθαι χρή. οὕτως ἐστενοχώρηται τὰ περὶ αὐτὸν καὶ τοσοῦτον ὅτι καὶ τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλαχοῦ καθιδρυμένους τὰ πρότερα, μετὰ ταῦτα φέροντες οἱ τηνικαῦτα τὰ κατὰ τὴν Βλάγκαν ἐπιτετραμμένοι αὐτοῦ που κατῴκισαν περὶ τὸν νεών· καὶ ἵνα τι λέξω σὺν παιδιᾷ ἐνορίαν τῇ ἐκκλησίᾳ δεδώκασι τὴν συναγωγήν, καὶ οὓς φεύγων ὁ Ἰωάννης ταῖς ἐρήμοις συνδιητᾶτο, καὶ οὓς γεννήματα ἐχιδνῶν ὠνόμαζε, τούτους γειτονεῖν τῷ τούτου ναῷ παρεσκεύασαν, ὧν τὴν τῆς ἀπιστίας ἀηδίαν οὐκ ἔλαττον πάντως ὁ Βαπτιστὴς ἀποστρέφεται ἢ ἡμεῖς τὴν ἐκ τῆς βυρσοδεψήσεως αὐτῶν μυσαττόμεθα δυσωδίαν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐν ἄλλοις κείσθω· τούτου δὲ χάριν αὐτῶν ἐμνημόνευσα, ὡς εἰ τὸν τόπον, ὃν οὗτοι ἐπέχουσι συνοικία χριστιανῶν ἐπεῖχε, πολλῆς ἂν τῆς παρ᾽ ἐκείνων ἐπικουρίας ὁ ἱερεὺς ἀπήλαυεν, ἧς νῦν στερεῖται παντάπασι τῷ μηδὲ τὸν ἀρκοῦντα τόπον εἰς κατοίκησιν ἔχειν, μηδὲ οὗπερ ἂν τοὺς ἀποιχομένους ἐνθάπτοι· τοῦτο δὲ εὐσεβεῖν επισταμένῃ ψυχῇ οὐδαμῶς ἀνεκτόν. . . . . .»

Ἐκ τοῦ αὐθεντικοῦ τούτου κειμένου πληροφορρύμεθα πρῶτον ὅτι ἐν τῇ ἐνορίᾳ «τοῦ Βλάγκα» [2]) ἦσαν τὰ Ἑβραϊκὰ βυρσοδεψεῖα, καὶ δεύτερον τὸ καὶ σπουδαιότερον, ὅτι αὐτόθι παρὰ τὰ ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ, τοῦ Προδρόμου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐκτίσθη νέος ναὸς τοῦ Βαπτιστοῦ, εἰς ἀπόστασιν μικρὰν τοῦ ὁποίου ἤγειραν τὴν συναγωγὴν αὐτῶν οἱ Ἑβραῖοι καὶ εἶχον τὰ βυρσοδεψεῖα αὐτῶν, ὡς παραπονούμενος καὶ ἀηδιάζων ἐκ τῆς δυσοσμίας τούτων γράφει εἰς τὸν Αὐτωρειανὸν ὁ Πλανούδης. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Πλανούδης καταγγέλλει τὴν ἑβραϊκὴν ἐγκατάστασιν εἰς τὰ Βλάγκα ὡς πρόσφατον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ὁ συνοικισμὸς αὐτῶν

1) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Πλανούδη πρὸς τὸν Αὐτωρειανὸν φέρει ἀριθμὸν 30 ἐν τῷ Λαυριωτικῷ κώδ. Ι 30 τῷ περιέχοντι τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Πλανούδη, τὰς δημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ Treu. Μὴ ἔχων πρόχειρον τὴν ἔκδοσιν τοῦ Treu παραθέτω ταύτην ὡς ἔχει τὸ παρ᾽ ἐμοὶ ἀπόγραφον τοῦ ἐν λόγῳ Λαυριωτικοῦ κώδικος.

2) ἴδ. ***Νικ. Ἀκομινάτου*** 170 ἔκδ. Βόννης. ***Παχυμέρη*** 1,395 ἔκδ. Βόννης.

ἐγένετο κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ, διότι ἡ ἵδρυσις συναγωγῆς καὶ ἡ ἐγκατάστασις ὀξεοβαφείων ἀπαιτεῖ ἱκανὸν χρονικὸν διάστημα, οὐδὲ ἀποκλείει τὴν ὕπαρξιν ὀξεοβαφείων ἐν τῇ περιοχῇ ἐκείνῃ, ἀφοῦ οἱ Συναξαρισταὶ τὸν μὲν ναὸν τοῦ Προδρόμου τοποθετοῦσιν ἐν τῇ Ὀξείᾳ, τὸ δὲ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμψάκου εἰς Ὀξεοβαφεῖον, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ σύναξις αὐτοῦ τῇ 7 Φεβρουαρίου. Τὸν ἐν τῇ Ὀξείᾳ ἐρειπωμένον ναὸν τοῦ Προδρόμου, κατὰ τὰ Πάτρια, «ἀνήγειρεν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος (491 — 518) ὁ ἀπὸ σελέντων ὁ Δυρραχίτης ὄντος γὰρ αὐτοῦ ἀσυγκρήτις ἐκεῖσε ᾤκει· μετὰ δὲ τὸ κομισθῆναι τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου ὠνομάσθη οὕτως ὁ ναός»· ὥστε ὁ ναὸς τοῦ Προδρόμου μετωνομάσθη ναὸς τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου διότι ἀπεθησαύριζε τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Συναξαριστὴν (Delehaye σ. 152,20) «ἀνεκομίσθη (εἰς Κωνσταντινούπολιν) παρά τινος διακόνου τοὔνομα Ἀρίστης καὶ κατετέθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου προφήτου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν τῇ Ὀξείᾳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ σύναξις αὐτοῦ ἐπιτελεῖται» (Ὀκτωβρίου 20).

Ὅτι ἀπὸ τοῦ θ′ αἰῶνος (βεβαίως καὶ ἐνωρίτερον) ὁ ἐν τῇ Ὀξείᾳ ναὸς οὗτος τοῦ Προδρόμου προσέλαβε τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος Ἀρτεμίου μαρτυροῦσιν, ἐκτὸς τοῦ συγγραφέως τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, καὶ δύο ἐκκλησιαστικοὶ ποιηταί, Θεοφάνης ὁ Νικαίας καὶ Ἰωσὴφ ὁ Ὑμνογράφος, ἐξ ὧν εἰς ἀνεκδότους αὐτῶν Κανόνας λέγουσιν· ὁ πρῶτος εἰς τὸ β′ τροπάριον τῆς θ′ ᾠδῆς Κανόνος ἀποκειμένου ἐν τῇ Σκήτῃ τῶν Καυσοκαλυβίων λέγει· «Ζεούσης ἐκ καρδίας πόθῳ τῷ σῷ τῷ σεπτῷ σου ναῷ νῦν ἐμμένοντας θαυμάτων προχέοντι ποταμοὺς ταῖς σαῖς πρεσβείαις λύτρωσαι» ὁ δεύτερος (ὁ Ἰωσήφ) ἐν β′ τροπαρίῳ τῆς γ′ ᾠδῆς Κανόνος «Δύναμιν οὐρανόθεν χορήγησον κατ' ἐχθρῶν ἀοράτων. . . . τοὺς πίστει προσεδρεύοντας ἐν τῷ τεμένει σου, μάρτυς μέγιστε Ἀρτέμιε», καὶ ἐν τροπαρίῳ γ′ (τῆς αὐτῆς ᾠδῆς) «Ἐπίβλεψον οὐρανόθεν καὶ ἴδε σου τοὺς δούλους ἀθροισθέντας ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ σου προσκαλουμένους σε»· καὶ ἐν γ′ τροπαρίῳ τῆς ε′ ᾠδῆς «Ἡ θεία χάρις ἐν τῷ σῷ τεμένει προσφοιτῶσα παρέχει θεόθεν τὰς ἰάσεις τοῖς πίστει θερμῇ προσιοῦσί σοι». Καὶ ἐν γ′ τροπαρίῳ τῆς ς′ ᾠδῆς «Ἐν τῷ θείῳ σου τούτῳ τεμένει ἀθροισθέντες, σοφέ, πιστῶς ἐξαιτοῦμεν πάντων πλήρωσον τὰς παρακλήσεις». Καὶ ἐν α′ τροπαρίῳ τῆς θ′ ᾠδῆς «Ἰδοὺ ὁ οἶκος Κυρίου, ὁ περίβλεπτος δόμος ἐν ᾧ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ ἀεὶ ἐπιφοιτῶν τὰς αἰτήσεις πληρῶν τῶν προστρεχόντων αὐτῷ.»

Ἐκ τῶν οὕτω σαφῶς λεγομένων δῆλον γίνεται ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Προδρόμου κατὰ τὸν θ′ αἰῶνα ἐτιμᾶτο ἤδη εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρτεμίου καὶ τοιοῦτος ἐγνωρίζετο, καίτοι φρονεῖ ὁ Janin ὅτι μέχρι τοῦ ιβ′ αἰῶνος ἐφέρετο ἀκόμη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Προδρόμου. Πιθανὸν καὶ τοῦτο ἀφοῦ παρὰ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀφανισθέντος ναοῦ ἠγέρθη ἕτερος τοῦ Προδρόμου ναὸς εἰς ἀντι-

κατάστασιν τοῦ παλαιοῦ, καὶ κατὰ τὸν ιδ′ αἰῶνα ἐγνωρίζετο τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τὸ ὄνομα. Κατὰ ταῦτα ἡ ἐξαφάνισις καὶ ἐρείπωσις τοῦ ναοῦ ἐπῆλθε κατὰ τον ιγ′ αἰῶνα, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ λείψανα τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου διεσκορπίσθησαν εἰς διαφόρους μονάς, τεμάχια τῶν ὁποίων σώζονται εἰς τὰς μονὰς τοῦ ἁγίου Ὄρους, τοῦ Διονυσίου, Παντοκράτορος, Ἐσφιγμένου καὶ Κωνσταμονίτου (*Γερασίμου Σάλτη*), Προσκυνητάριον τοῦ ἁγίου Ὄρους Ἄθω σ. 56, 65, 133, 146. Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Ἀρτεμίου ἴδ. *Paul Maas*, Artemios Kloster ἐν Byz. Neugriechische Sahrbuch. N. Bees τ. Α. σ. 337 — 380).

Εἴπομεν προηγουμένως ὅτι ἐν τῇ συλλογῇ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου τῇ δημοσιευθείσῃ ὑπὸ τοῦ Κεραμέως εἰς τὰ Varia graeca Sacra (ἴδ. καὶ Κεραμέως Ἱεροσολ. Βιβλ. Β, 55), ὁ ναὸς τοῦ Προδρόμου ὁ θησαυρίζων τὰ λείψανα τοῦ ἁγ. Ἀρτεμίου, τοποθεῖται ἐν τῇ Ὀξείᾳ, πλησίον τῶν Δομνίνου ἐμβόλων καὶ ἐν τοῖς Ναρσοῦ. Ἡ τοιαύτη τοῦ ναοῦ τοποθέτησις οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἀντίρρησιν, κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε λεχθέντα, οὐδὲ εὔλογον ἀφορμὴν πρὸς ἀναζήτησιν ἄλλης περιοχῆς εἰς ἥν νὰ τοποθετήσωμεν τόσους ναούς. Οἱ τοῦ Δομνίνου ἔμβολοι οἱ ἀρχόμενοι πλησίον τοῦ Ἱπποδρομίου καὶ πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ὅπως τινες φρονοῦσι, τοῦ Φιλαδελφίου (ἄγνωστον ποῦ ἀπολήγοντες) δὲν ἦσαν μακρὰν τῆς Βλάγκας, ἤτοι τῆς Ὀξείας καὶ τῶν Ναρσοῦ, ἑπομένως ἦτο φυσικὸν νὰ γειτονεύωσι μὲ τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου — Ἀρτεμίου, ὃν ὁτὲ μὲν ὁρίζουσιν ἐν τῇ Ὀξείᾳ, ὁτὲ δὲ πλησίον τῶν Δομνίνου ἐμβόλων. Τὸ δὲ «πλησίον» δὲν σημαίνει καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται πάντοτε ὅτι ὁ ναὸς εὑρίσκετο εἰς ἐλαχίστην ἀπὸ τοῦ ὁριζομένου μέρους ἀπόστασιν· ἠδύναντο τὰ πλησίον ἀλλήλων ὑποδηλούμενα μνημεῖα νὰ ἀπέχωσι καὶ πλέον τῆς ἡμισείας ὥρας. Ἡ τοιαύτη δὲ ἔκφρασις «τοῦ πλησίον» τῶν Συναξαριστῶν ἔδωκεν ἀδικαιολογήτους ἀφορμὰς εἰς τοὺς τοπογράφους νὰ δημιουργήσουν δύο ναοὺς τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, διότι ὁ μὲν εἷς Συναξαριστὴς ὁρίζει τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ κειμένου πλησίον ἄλλου ναοῦ εὑρισκομένου εἰς ἄλλην περιοχήν, ὁ δὲ ἄλλος Συναξαριστὴς τοποθετεῖ πλησίον ἄλλου ναοῦ κειμένου εἰς ἀντίθετον διεύθυνσιν. Οὕτως ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκφράσεως τῶν Συναξαριστῶν ὅτι ἡ σύναξις τοῦ ἁγίου Καλλινίκου «τελεῖται πλησίον τῆς Ἰουστινιανοῦ γεφύρας καὶ πλησίον τοῦ Πετρίου» ἔδωκε τὰς ἀφορμὰς εἰς τὸν Γεδεὼν (Βυζ. Ἑορτολόγιον 141) νὰ δημιουργήσῃ δύο ναοὺς τοῦ ἁγ. Καλλινίκου, ἕνα πλησίον τῆς Ἰουστινιανοῦ γεφύρας καὶ ἄλλον πλησίον τοῦ Πετρίου, ἐνῷ πρόκειται περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, ὅστις ὁρίζεται ὁτὲ μὲν ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους, ἐκ τοῦ Πετρίου, ὁτὲ δὲ ἐκ τοῦ ἀντιθέτου, τῆς γεφύρας Ἰουστινιανοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ τοπογράφοι ἐτοποθέτησαν δύο ναοὺς τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, διότι ὁ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ναὸς τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου ἔκειτο

μακρὰν τοῦ ἐν τοῖς Δεξιοκράτους ὑποδεικνυομένου ναοῦ τοῦ ἁγ. Λαυρεντίου.

Οἱ Συναξαρισταὶ ἐπιζητοῦσι νὰ προσδιορίσουν τὴν θέσιν ναοῦ τινος πλησίον τοῦ ἐπισημοτέρου μνημείου τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ἀδιάφορον καὶ ἂν εἶναι τοῦτο μακράν. Εἰς τὴν περιοχὴν δὲ τῆς Βλάγκας ('Οξείας) τὸ γνωστότερον μνημεῖον ἦσαν οἱ ἔμβολοι τοῦ Δομνίνου, πλησίον τοῦ ὁποίου καθορίζουσι τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου, οὐχὶ δὲ μακρὰν τούτου ἔκειτο ὡς εἴπομεν καὶ τὸ 'Οξεοβαφεῖον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Janin ὑποτιθεμένην θέσιν, ἡ ὁποία εὑρίσκετο εἰς τὸ ἀριστοκρατικώτερον μέρος τῆς πόλεως, ὅπου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπετρέπετο ἡ ὕπαρξις βαφείων· μόνον εἰς τὰ Ναρσοῦ (εἰς τὴν Βλάγκαν) ἠδύναντο νὰ εὕρωσιν ἄσυλον τὰ δυσωδίας πληροῦντα τὴν πόλιν τοιούτου εἴδους βαφικὰ ἐργαστήρια. Ἑπομένως τὰ Ναρσοῦ καὶ ἡ 'Οξεῖα δὲν ἦσαν μαθηματικὸν σημεῖον κείμενον εἰς τὰ μέρη τῆς Προποντίδος, ἀλλὰ περιοχὴ ὁλόκληρος, λήγουσα εἰς τὰς κορυφογραμμὰς τοῦ Α, Β καὶ Γ λόφου.

Κατὰ ταῦτα, ἀφοῦ τὰ 'Οξεοβαφεῖα καὶ βυρσοδεψεῖα κεῖνται ἐν τοῖς Ναρσοῦ (ἐν τῇ Βλάγκᾳ), ἀφοῦ οἱ ναοὶ καὶ αἱ μοναὶ αἱ σημειούμεναι ὑπὸ τῶν Χρονογράφων καὶ τῶν Συναξαριστῶν κεῖνται ἐν τοῖς Ναρσοῦ (Συμεὼν Μάγιστρος, ἐν Migne p. gr. τομ. 99,708) πῶς θὰ μετακινήσωμεν καὶ θὰ μεταφέρωμεν ὅλην αὐτὴν τὴν περιοχὴν τὴν ἀπὸ τῶν Δομνίνου ἐμβόλων μέχρι τῆς Βλάγκας, μὲ τόσους ναούς, τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, τοῦ Προδρόμου, τῶν ἁγίων Λουκιλλιανοῦ καὶ Παύλης (ὁ ναὸς οὗτος ἐλέγετο καὶ οἶκος τοῦ Πατριάρχου 'Αναστασίου εἴτε διότι ἐκτίσθη ὑπ' αὐτοῦ, ἢ ἦτο εὐκτήριον ἐντὸς τοῦ οἴκου τοῦ Πατριάρχου), τοῦ Πρόβου, Ταράχου καὶ 'Ανδρονίκου, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ Ξενῶνος καὶ τοῦ γηροκομείου αὐτοῦ, τοῦ Ξενῶνος καὶ μονῆς τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἰς τὴν περιοχὴν τὴν ὑποδεικνυομένην ὑπὸ τοῦ Janin εἰς τὰς κατωφερείας τὰς μεταξὺ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ τῶν Μακρῶν ἐμβόλων τοῦ Μαυριανοῦ, διὰ μόνον τον λόγον ὅτι κατὰ τὸν ἱστορικὸν Γενέσιον (53-54) ὁ Θεόφιλος «συγκατῴκει τῇ τεκούσῃ ἐν ταῖς κατὰ τὴν 'Οξεῖαν διατριβαῖς, αἳ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Κέρως Βύζης θυγατρὸς Βύζαντος ἀντικρὺ τούτου καὶ ἄνωθεν καθεστήκασιν»;

Ὁ Janin ἀπορρίπτων τὴν μέχρι τοῦδε θεωρίαν ὅλων τῶν χωρογράφων, καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ τοποθετήσῃ τὰ Ναρσοῦ καὶ τὴν 'Οξεῖαν εἰς σημεῖον ἄνωθεν τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ ἀντικρὺ τοῦ Βοσπόρου, κατὰ τὸ χωρίον τοῦ Γενεσίου, περισκοπεῖ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου μέχρι τοῦ Καπιτωλίου περιοχήν, ὁπόθεν ὁρατὸς καὶ ὁ Βόσπορος καὶ ὁ Κεράτιος κόλπος, καὶ μετὰ δισταγμοῦ καὶ ἀμφιβολίας ὁρίζει τὰ μὲν «τὰ Κανικλείου» πλησίον τοῦ «Δραγγαρίου» ἢ τοῦ «Περάματος», τὰ δὲ Ναρσοῦ καὶ τὴν 'Οξεῖαν πρὸς δυσμὰς καὶ νοτιοανατολικῶς. Τὴν 'Οξεῖαν δηλα-

δὴ εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ τρίτου λόφου νοτίως τοῦ τεμένους Σουλεϊμανιέ, ὅπου ἦτο τὸ Σεϊχουλισλαμᾶτον, εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς Βίγλας, καὶ τὰ Ναρσοῦ πλησίον τῆς Ὀξείας χωρὶς νὰ δύναται ἐπακριβῶς νὰ καθορίσῃ τὴν θέσιν αὐτῶν· διότι οἱ ἐξαφανισθέντες καὶ μὴ σωζόμενοι σήμερον καὶ ἐν τοῖς Ναρσοῦ καὶ τῇ Ὀξείᾳ τοποθετούμενοι ναοὶ ὑπὸ τῶν Χρονογράφων καὶ τῶν Συναξαριστῶν δὲν παρέχουσι καμμίαν μαρτυρίαν ὅτι ἔκειντο πλησίον γνωστοῦ τινος ναοῦ εἰς τὰς ἐν λόγῳ περιοχάς.

Ἐὰν νοτίως τοῦ Σουλεϊμανιὲ ἔκειτο ἡ Ὀξεῖα καὶ πλησίον ταύτης τὰ Ναρσοῦ, ἔπρεπε καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, (τὸ σημερινὸν Κιλισὲ τζαμί), ὁ ὄπισθεν καὶ δυτικῶς τοῦ Σουλεϊμανιὲ κείμενος, νὰ τοποθετῆται ἐν τοῖς Ναρσοῦ ἢ ἐν τῇ Ὀξείᾳ, καὶ τότε πράγματι ἡ θεωρία τοῦ Janin θὰ εἶχε τὸ ἀσφαλέστερον στήριγμα· ἀλλὰ τοποθετεῖται ποῦ; Πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου, λέγει ὁ Συναξαριστὴς τοῦ Sirmond. Οὔτε ἐν τοῖς Ναρσοῦ, οὔτε ἐν τῇ Ὀξείᾳ. Ὁ Συναξαριστὴς τοῦ Sirmond ὁ ὁποῖος γνωρίζει καλῶς τὰ Ναρσοῦ καὶ τὴν Ὀξεῖαν (Συναξ. *Delehaye*, 132,31. 153,2. 204,12. 261,38. 387,35. 405,3. 722,17. 726,13. 728,15. 772,7), δὲν θὰ ὥριζε ποτὲ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τεταπύλου, ἀλλ' εἰς τὰ Ναρσοῦ, οὐδὲ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου, ἀλλ' ἢ εἰς τὰ Ναρσοῦ ἢ ἐν τῇ Ὀξείᾳ, οὐδὲ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Πολυεύκτου, Θεοδώρου, Κηρύκου καὶ Ἐλεαζάρου θὰ ἐτοποθέτει πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου, ἀλλ' ἐν τῇ Ὀξείᾳ, ἐὰν πραγματικῶς ἔκειτο ἡ Ὀξεῖα εἰς τὰς κατωφερείας τοῦ τρίτου λόφου, ἢ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Σουλεϊμανιέ. Ἔτι σοβαρώτερον· εἰς τὴν βίγλαν, ἐπὶ τοῦ τρίτου λόφου, ὅπου ὑποθέτει ὁ Janin τὴν Ὀξεῖαν καὶ διὰ τὸ ὀξὺ τοῦ λόφου ἐτυμολογεῖ τὴν λέξιν Ὀξεῖα ἢ pointue, ὁ Συναξαριστὴς τοποθετεῖ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου καὶ Ξύστου «πλησίον τοῦ Καπιτωλίου» ἐνῷ ἔπρεπεν, ἐὰν ἐκεῖ ἦτο ἡ Ὀξεῖα, νὰ εἴπῃ ἐν τῇ Ὀξείᾳ ἢ πλησίον τῆς Ὀξείας καὶ οὐχὶ πλησίον τοῦ Καπιτωλίου. Ποῦ λοιπὸν ἦτο ἡ Ὀξεῖα ἡ ἄνωθεν τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ ἀντικρὺ τοῦ Βοσπόρου, ὡς λέγει ὁ Γενέσιος;

Τὴν Ὀξεῖαν, ὡς εἶπον, δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν ὡς σημεῖον μαθηματικόν, οὔτε τὰ Ναρσοῦ· ἡ περιοχὴ αὐτῆς ἐπεξετείνετο, περιλαμβάνουσα καὶ τὰ Ναρσοῦ, ἀπὸ τῆς Βλάγκας μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ Φόρου τοῦ Ταύρου ὁπόθεν ὁρατὸς ὁ Βόσπορος, ὀλίγον δὲ πρὸς βορρᾶν καὶ αὐτὸς ὁ λιμὴν τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, τοῦ ὁρίου τῆς περιοχῆς τῆς καλουμένης Ὀξείας, ἐρωτήσας τὸν εἰδικὸν καὶ ἐμπειρότατον χωρογράφον τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων κ. Μιλτιάδην Νομίδην ἔλαβον τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν· «Ὁ τοπικὸς ὁρισμὸς τῆς Ὀξείας εἰς τὰ περὶ τὸν φόρον τοῦ Ταύρου μέρη ἢ μᾶλλον Β — Α. τούτου δὲν παρουσιάζει τι νομίζω τὸ ἄτοπον· ὁ ὁρισμὸς

τῆς θέσεως « ἄνωθεν τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ ἀντικρὺ τοῦ Βοσπόρου » γίνεται εὐκόλως καταληπτὸς μόνον ἐὰν τοποθετήσωμεν τὴν Ὀξείαν κάπου μεταξὺ Φόρου τοῦ Ταύρου καὶ Φόρου τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἢ καὶ Ἁγίας Σοφίας ». Κατὰ ταῦτα, τὰ ἔσχατα ὅρια τῆς Ὀξείας θὰ τεθῶσι εἰς τὴν κορυφογραμμὴν τοῦ Α, Β καὶ Γ λόφου καὶ εἰς τὰς πρὸς τὴν Προποντίδα κλιτύας καὶ οὐχὶ τὰς πρὸς τὸν Κεράτιον· ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων δὲ τῶν ἐν λόγῳ λόφων, τῶν πρὸς τὸν Κεράτιον καὶ τὸν Βόσπορον, καὶ τὴν Προποντίδα ἐποιεῖτο τὰς διατριβὰς ὁ Θεόφοβος. Ἐὰν δὲ ἀπέφυγεν ὁ Γενέσιος νὰ τοποθετήσῃ τὴν Ὀξείαν ἐπὶ τῆς Προποντίδος, τοῦτο πάντως ἐγένετο ἵνα μὴ ἐπέλθῃ σύγχυσις εἴτε μετὰ τῆς ἐν τῇ Προποντίδι κειμένης ὁμωνύμου μικρᾶς νησῖδος, τῆς ἀπέναντι περίπου τῆς Βλάγκας, εἴτε καὶ μετὰ τῆς ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου γνωστῆς Ὀξείας.

† Ο ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἐπὶ τῇ μεγάλῃ Ἑορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἀφ' ἑσπέρας τε καὶ αὐθημερὸν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, συγχοροστατοῦντας Αὐτῇ τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς ἔχουσα τοὺς σεβ. Μητροπολίτας Προύσης, Ἡλιουπόλεως, Ἴμβρου καὶ Τενέδου, Θεοδωρουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου. Τὸν Ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀναγνοῦσα καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Γονυκλισίας. Μεταξὺ τοῦ ἐκκλησιασθέντος πολυπληθοῦς εὐλαβοῦς πληρώματος παρῆσαν ὁ παρεπιδημῶν ἐνταῦθα ἐξοχώτατος κ. Νικόλαος Πολίτης, Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις, μετὰ τῆς εὐγενεστάτης κυρίας Πολίτου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῶν, ὡς καὶ ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα ἐντιμότατος κ. Γ. Κούστας.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι.

— Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐκτὸς τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Θείας Ἀναλήψεως (18). — Παρακλήσει δὲ τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν μεταβᾶσα ἐχοροστάτησε τῇ Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος (7) ἐν τῷ ἐν Βαφεοχωρίῳ ἱερῷ Ναῷ Εὐαγγελιστρίας, τῇ Κυριακῇ τοῦ Τυφλοῦ (14) ἐν τῷ ἐν Ἐδιρνέ-Καποῦ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τῇ Κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων (21) ἐν τῷ ἐν Ὑψωμαθείοις ἑορτάζοντι ἱερῷ Ναῷ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, καὶ τῆς ἁγίας Τριάδος (29) ἐν τῷ ἐν Πέραν Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Πατριαρχικὰς χοροστασίας τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξαν ἐναλλὰξ οἱ πανοσιολογ. Δευτερεύων κ. Μελέτιος καὶ Τριτεύων κ. Ἰσίδωρος.

Ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνορίαις ταύταις ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐγένετο ἀντικείμενον ἐκδηλώσεων βαθυτάτης εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ τοῦ συρρεύσαντος εὐσεβοῦς λαοῦ. Μετὰ πατρικοῦ δὲ ἐνδιαφέροντος ζητήσασα καὶ λαβοῦσα πληροφορίας περὶ τῆς καθόλου ζωῆς τοῦ ποιμνίου καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν, ἀπηύθυνεν εὐκαίρως πρὸς πάντας πολυτίμους συμβουλὰς καὶ νουθεσίας ἐπευλογήσασα τὸ συντελούμενον ἐν ἑκάστῃ ἐνορίᾳ ἔργον καὶ ἐπικαλεσθεῖσα τὴν θείαν ἀντίληψιν ἐπὶ πάντας τοὺς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἐργάτας αὐτοῦ. Ἡ ἐκ τῆς παρουσίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐγγὺς ἐπευλογίας τοῦ ἐν ταῖς ἐνορίαις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εὐλαβοῦς ποιμνίου χαρὰ καὶ ἐνίσχυσις πάντων εἶνε βαθυτάτη.

— Ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὰς σημειωθείσας Κυριακὰς τῶν ἐν τοῖς ἐνοριακοῖς Ναοῖς Πατριαρχικῶν χοροστασιῶν, τῇ μὲν 7ῃ τοῦ μηνὸς ἐλειτούργησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Προύσης κ. Πολύκαρπος τελέσας τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον τοῦ Π. Νεκροταφείου Ἐγρῆ-καποῦ, τὰς δὲ λοιπάς, ὡς καὶ τῇ Τετάρτῃ τῆς ἀποδόσεως τῆς Ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Πάσχα (17 τοῦ μ.), ἐχοροστάτησε, κατὰ τὴν τάξιν, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

— Ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς Ρουμανίας (10 τοῦ μ.) ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετέβη εἰς τὸ ἐνταῦθα Γενικὸν Προξενεῖον τῆς Ρουμανίας ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως κ. Σπυρ. Κωνσταντινίδου καὶ διεδιεβίβασε τὰς ἐπ' αὐτῇ Πατριαρχικὰς

συγχαρητηρίους εὐχὰς τῷ ἐντιμ. Γενικῷ Προξένῳ κ. Νικολ. Λουκασίεβιτς.

— Ὡσαύτως ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς Πολωνίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὰς εὐχὰς Αὐτῆς διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, μεταβάντος ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως εἰς τὸ ἐνταῦθα Γ. Πολωνικὸν Προξενεῖον.

Ὁ ἐνταῦθα Παπικὸς Ἀντιπρόσωπος παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Κατόπιν προειδοποιήσεως προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῇ 27ῃ τοῦ μ., περὶ ὥραν 11ην, ὁ ἐνταῦθα Παπικὸς Ἀντιπρόσωπος σεβ. Α. Ρονκάλι καὶ ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι. Τὴν Α. Σεβασμιότητα, συνοδευομένην ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Ρόκο Κολλάρο, ἀρχιμανδρίτου — Πρωτονοταρίου, Ζοζὲφ Γκιλουά, ἀρχιμανδρίτου Pulato Domestico, Ζὰκ Τέστα Camariere Secreto τῆς Παπικῆς Αὐλῆς καὶ Γραμματέως τῆς ἐνταῦθα Παπικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ Ἰ. Φιλιπούτση ἐπίσης Camariere Secreto τῆς Παπικῆς Αὐλῆς, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη ἐν τῷ ἐπισήμῳ Αὐτῆς Γραφείῳ, ἔχουσα παρ' Ἑαυτῇ καὶ τοὺς σεβ. Μητροπολίτας Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιον καὶ Λαοδικείας κ. Δωρόθεον.

Ἡ Α. Σεβασμιότης, μετὰ τὰς τυπικὰς συστάσεις, ἀνέφερεν ἐν προσφωνήσει πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ὅτι ἐκπληροῦσα ἐντολὴν τῆς Α. Ἁγιότητος τοῦ Πάπα Πίου τοῦ ΙΒ', διαβιβασθεῖσαν αὐτῷ διὰ γράμματος—ἄρτι ληφθέντος—τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων Καρδιναλίου σεβ. Μαγλιόνε, ὅπως αὐτοπροσώπως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς Α. Παναγιότητος καὶ διαβιβάσῃ Αὐτῇ τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς ἰδιαιτέρας εὐχαριστίας τῆς Α. Ἁγιότητος τόσον διὰ τὰ ἐκφρασθέντα πρόφρονα συλλυπητήρια Αὐτῆς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ Πάπα Πίου τοῦ ΙΑ', ὅσον καὶ διὰ τὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς Α. Ἁγιότητος, προσέρχεται μετὰ ἰδιαιτέρας ἐπὶ τούτῳ χαρᾶς ἐνώπιον τῆς Α. Παναγιότητος, προσθεὶς ὅτι ἡ Α. Ἁγιότης μετὰ συγκινήσεως ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς Α. Παναγιότητος.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπαντῶσα ἐδήλωσεν ὅτι μετὰ πολλῆς χαρᾶς δέχεται τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Α. Σεβασμιότητος, ἐπιπεφορτισμένης τὴν ἱερὰν ταύτην ἐντολὴν τῆς Α. Ἁγιότητος, ἐν συνεχείᾳ ἀνέφερεν ὅτι ὁ ἔνθεος ζῆλος τῆς Α. Ἁγιότητος διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου εὑρίσκει βαθεῖαν ἀπήχησιν καὶ προκαλεῖ τὴν εὐλάβειαν ὅλου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου καὶ παρεκάλεσεν ἐν τέλει ἵνα ἡ Α. Σεβασμιότης διαβιβάσῃ πρὸς τὴν Α. Ἁγιότητα τὸν χαιρετισμὸν Αὐτῆς. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἐδήλωσεν ὅτι εὐχαρίστως θὰ πράξῃ τοῦτο, ἐπειποῦσα ὅτι ἡ Α. Ἁγιότης λίαν ἐπὶ τούτῳ θὰ εὐχαριστηθῇ.

Μετὰ ἡμίωρον περίπου παραμονὴν παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, ἡ Α. Σεβασμιότης, ἀποχαιρετήσασα μετὰ πολλῆς εὐλαβείας Αὐτήν, ἀνεχώρησεν ἐκ τῶν Πατριαρχείων μετὰ τῆς συνοδίας αὐτῆς προπεμφθεῖσα μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Γερμ. Εὐαγγελικῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας θεοφ. Δρ Χέκελ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Τῇ 2ᾳ. τοῦ μ. ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ Διευθύνων τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Γερμανικῆς Εὐαγγελικῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἐκτὸς τῆς Γερμανίας Γερμανικῶν Παροικιῶν θεοφιλ. Δρ κ. Θεόδωρος Χέκελ. Ἡ Α. Θεοφιλία, ἐλθοῦσα ἐν συνοδείᾳ τοῦ Πάστορος τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς Παροικίας κ. Μαρτίνου Kriebel, ἐγένετο δεκτὴ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ἡ Α. Θεοφιλία, ἐν προσφωνήσει πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἐξέφρασε τὴν

ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ συγκίνησιν αὐτῆς, ἐμφανιζομένης ὥς τε ἀρχηγοῦ τῶν Γερμανικῶν Παροικιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ὡς Διευθύνοντος τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Γερμανικῆς Εὐαγγελικῆς Προτεσταντικῆς 'Εκκλησίας ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ὑποβαλλούσης Αὐτῇ τὸν βαθυσέβαστον χαιρετισμὸν ὅλου τοῦ Γερμανικοῦ Προτεσταντισμοῦ. 'Εν συνεχείᾳ παρατηρήσασα ὅτι σύμπασα ἡ Χριστιανικὴ 'Εκκλησία εὕρηται σήμερον ἐν ζωηροτάτῃ πνευματικῇ κινήσει καὶ ἐνώπιον σημαντικοῦ ἔργου, ἐσημείωσεν ὅτι ἡ 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία εὑρίσκεται εἰς τὸ μᾶλλον προκεχωρημένον μέτωπον τῆς κινήσεως ταύτης. 'Ανέφερεν εἶτα περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως καὶ ζωῆς τῆς ἡνωμένης Γερμ. Εὐαγγελικῆς Προτεσταντικῆς 'Εκκλησίας, ὑπογραμμίσασα ὅτι ἡ κλασικὴ φιλολογία τῆς 'Αρχαίας Χριστιανικῆς 'Εκκλησίας καὶ ἡ παράδοσις τῶν 'Αγίων Πατέρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἅγιος 'Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος ἰδιαιτέρως συνεδέετο πρὸς τοὺς ἀρχαίους Γερμανούς, τυγχάνει ἀλησμόνητος διὰ τὴν Γερμανικὴν Θεολογίαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε νὰ ἐννοήσῃ καὶ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸν πλοῦτον τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, τὸν ἐν τῇ λειτουργίᾳ καὶ τῷ δόγματι, οἷα ἡ 'Ορθόδοξος 'Εκλησία διαφυλάττει αὐτά, καὶ κατέληξεν ἐξαίρων τὴν ἱερότητα τοῦ ἔργου τῆς ἀλληλογνωριμίας καὶ προσεγγίσεως τῶν 'Εκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τρόπον ἀληθῶς χριστιανικόν, ἐπισφραγίσας τὸ προσφώνημα αὐτοῦ διὰ τοῦ 'Αποστολικοῦ: «Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσί, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσί, ὁ δὲ αὐτός ἐστι Θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι.» (Α' Κορ. ΙΒ, 4—6).

'Η Α. Θ. Παναγιότης ἀπαντῶσα ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θεοφιλίᾳ δι' ὅσα καλὰ λόγια ἀπηύθυνε πρός τε τὴν 'Εκκλησίαν καὶ τὸ πρόσωπον Αὐτῆς, δηλώσασα ὅτι ταῦτά εἰσιν ἀπόρροια εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ εὐλαβείας πρὸς τὴν ἁγίαν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν. Προσέθετο ὅτι ἡ ἐσχάτως δοθεῖσα κατεύθυνσις εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐν Γερμανίᾳ Προτεσταντικῆς καθόλου 'Εκκλησίας ἄγει εἰς ἑνότητα τὰς κατὰ τόπους Γερμ. Προτεσταντικὰς 'Εκκλησίας, ὅπως ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ζωὴ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν παρακολουθῆται καλλίτερον καὶ ἀσφαλέστερον. 'Αφοῦ δὲ ἐξῆρεν ὅτι ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα ποιουμένη ἡ Α. Θεοφυλία τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην εἰς τὸ Κέντρον τῆς 'Ορθοδοξίας εὐαγγελίζεται τὴν ἀδελφικὴν προσέγγισιν τῶν 'Εκκλησιῶν, ἣν διέπει πνεῦμα Χριστοῦ, ηὐχήθη ἐν τέλει ὅπως ἡ Γερμανικὴ Εὐαγγελικὴ 'Εκκλησία προάγηται πάντοτε ἐν Χριστῷ καὶ ἡ ἑνότης τῶν Χριστιανῶν εὐοδῶται εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωήν·

Τὴν ἐπαύριον ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Θεοφιλίαν ἐν τῇ ἐν Πέραν Γερμανικῇ Εὐαγγελικῇ 'Εκκλησίᾳ ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. 'Αδαμάντιος μετὰ τοῦ ῎Αρχοντος Μ. Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου

'Ονομαστήρια.

— Τοῖς κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσασι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν σεβ. Μητροπολίταις Θυατείρων κ. Γερμανῷ, Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανῷ, Σερρῶν κ. Κωνσταντίνῳ, 'Εδέσσης κ. Κωνσταντίῳ, ὡς καὶ τῷ σεβ. Μητροπολίτῃ πρώην Λαγκαδᾶ κ. Γερμανῷ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ ηὐχήθη διὰ γραμμάτων.

— 'Επὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἐντιμολογ. ῎Αρχοντος Μ. Ῥήτορος κ. Βλαδιμήρου Μιρμίρογλου (22 τοῦ μ.) τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διεβίβασεν ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Πατριαρχικὴ 'Αντιπροσώπευσις.

Κατὰ τὴν γενομένην τῇ 29ῃ 'Απριλίου ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κηδείαν τῆς ἀποβιωσάσης ἀειμνήστου

πρεσβυτέρας Στυλιανῆς Γαροφαλίδου, μητρὸς τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Αἴνου κ. Γερμανοῦ, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀντεπροσώπευσε, διαβιβάσας τὰ συλλυπητήρια Αὐτῆς, ὁ πανοσιολογ. Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μελέτιος.

Διορισμοί.

— Ἐν τῇ ἱερατικῇ προϊσταμενίᾳ τῆς Κοινότητος Ἐδιρνέκαπου διωρίσθη ὁ πανοσιολ. Μ. Κατηχητὴς ἀρχιμ. κ. Γεράσιμος Καλοκαιρινὸς παραιτηθεὶς τῆς ἐν ᾗ τέως ἱεράτευε Κοινότητος Φερίκιοϊ.

— Διάκονος καὶ ἱεροκήρυξ τῆς Κοινότητος Φερίκιοϊ διωρίσθη, ἀντὶ τοῦ τέως ἐν αὐτῇ διακονοῦντος ἱερολογ. κ. Κωνσταντίνου Πλακωτάρη, μετατιθεμένου εἰς ἄλλην θέσιν, ὁ ἄχρι τοῦδε ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ὑψωμαθείων διακονῶν ἱερολ κ. Δημήτριος Παπαδόπουλος.

Χειροθεσία.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ὑψωμαθείων Πατριαρχικὴν χοροστασίαν (21 τοῦ μ.), ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀμείβουσα τὴν μακρὰν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ καὶ εὔορκον διακονίαν τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου τοῦ εἰρημένου ἱ. Ναοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου κ. Ἱεροθέου Κατσώνη, ἐχειροθέτησεν αὐτὸν εἰς Πνευματικὸν τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐπισκέψεις.

Ἐπισκεφθέντες τὰ Πατριαρχεῖα κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι:

— Τῇ 28ῃ ὁ ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις κ. Νικόλαος Πολίτης οἰκογενειακῶς, ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἐνταῦθα Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐντιμοτάτου κ. Γεωργίου . ούστα.

— Τῇ 31ῃ ὁ ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Γιουγοσλαυΐας ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Γιοβὰν Δούτσιτς.

Τὰς αὐτῶν Ἐξοχότητας ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀντεπεσκέφθη ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἅγιον Ὄρος.

Παρεσχέθη κανονικὴ ἄδεια πρὸς μετάβασιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος: ᾧ θεοφ. Ἐπισκόπῳ Κορυτσᾶς κ. Εὐλογίῳ, συνοδευομένῳ ὑπὸ τοῦ διακόνου Θεοδούλου Λαυριώτου, — τῷ καθηγητῇ Henri Grégoire, βυζαντινολόγῳ καὶ ἱστορικῷ, — τῷ ἀββᾷ Ch. de Clercq, μέλει τῆς Βασιλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βελγίου, — τῷ βέλγῳ καθηγητῇ κ. Louis Delatte, καὶ τῷ αἰδεσ. ρουμάνῳ ἱερεῖ κ. Balana.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Συνεπείᾳ γράμματος τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Θεοφάνους, Τοποτηρητοῦ τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας, δι' οὗ ἡ Α. Σεβασμιότης παρακαλεῖ ἵνα, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ σώματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, συνῳδὰ τῇ « περὶ ἐκλογῆς Πατριάρχου » Διατάξει τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἀποσταλῇ εἷς ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡρίσθη ἵνα μεταβῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανός.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνεχώρησε κατευθυνομένη εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῇ 6ῃ τοῦ μηνός. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψεν αὐτὴν ἀναχωροῦσαν ὁ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος.

ΔΗΛΩΣΙΣ

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Διὰ λόγους ἐκπαιδευτικοὺς καὶ ἐσωτερικῆς τάξεως ὡρίσθη ἵνα ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους γένωνται δεκτοὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν ἐν Χάλκῃ Σχολὴν μαθηταὶ μόνον διὰ τὴν Α΄ καὶ Β΄ γυμνασιακὴν τάξιν.